

নিজিৰাণ্ডি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি)

সামাজিক বনানিকৰণ সংমণ্ডল কোকৰাবাৰ
বড়োলেঙু টেরিটৰিয়েল কাউন্সিল বন চক্ৰ

ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ)

নিজিৰাণ্ডি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (JFMC)ৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজেঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE) আৰু আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু (CML)]

জুলাই, ২০১৬

Approved

Divisional Forest Officer
Social Forestry Division
Kokrajhar

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূর্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূর্ণ নাম
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফ'ৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভার্চিটী কনজাৰভেচন)
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সী ফান্সিচ ডি ডেভেলপমেন্ট
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাটী লাইন)
কম্পেল'	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজেঁট
(COMPELO)	কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেনচিং লাইভলিহ্বড অপৰচুনিউজ
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্ট্ৰি পইণ্ট এক্স্টেন্ডেটা)
জি আই এছ (GIS)	ভৌগলিক তথ্য পদ্ধতি (জিআ'গ্ৰাফিকেল ইনফ'ৰমেশন ছিস্টেম)
এইচ এ (Ha)	হেক্টাৰ
এইচ'ই (HE)	ভাৰতীয় উদ্যোগিক প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিউট অব ইণ্টাৰপ্ৰিনারচিপ)
ই ডি চি (EDC)	জৈৱ উন্নয়ন সমিতি (ইক' ডেভেলোপমেন্ট কমিটী)
জে এফ এম চি (JFMC)	যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জইট ফ'ৰেষ্ট মেনেজমেন্ট কমিটী)
কেজি (Kg)	কিলোগ্ৰাম
কেএম (Km)	কিলোমিটাৰ
এনজিআ' (NGO)	বেচৰকাৰী সংগঠন
এনটিএফপি (NTFP)	নন টিস্বাৰ ফ'ৰেষ্ট প্ৰদাৰ্ট
পিডিএছ (PDS)	ৰাজস্ব বিতৰণ ব্যৱস্থা
পিআৰএ (PRA)	পাটিচিপেটৰী ৰুৱেল এপ্রাইজেল
আৰএছ (Rs/-)	ভাৰতীয় টকা
এছ এইছ জি (SHG)	আত্মসহায়ক গোট
ভিচিডিচি (VCDC)	গাওঁ পৰিযদ উন্নয়ন সমিতি (ভিলেজ কাউন্সিল ডেপল'পমেন্ট কমিটী)
ডিডিইউজিজেৱাই (DDUGJY)	দীনদায়াল উপাধ্যায় প্ৰাম জ্যোতি ঘোজনা

নিজিবাণুর যুটীয়া বন পরিচালনা সমিতি
কোকৰাকাৰ বন সংমণ্ডল
কোকৰাকাৰ বন চক্ৰ

১০ বছৰৰ বাবে ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা
(জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা)

সূচীপত্ৰ

অধ্যায়	শিরোনাম	পৃষ্ঠা নং
১	ভূমিকা	৪
২	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা	৬
৩	জীৱিকাৰ সন্তাৱনীয়তা বিশ্লেষণ	১২
৪	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা	১৬
৫	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা	১৯
৬	পৰিশিষ্ট তালিকা	৩৪
	পৰিশিষ্ট (১)	৩৫
	পৰিশিষ্ট (২)	৩৮
	পৰিশিষ্ট (৩)	৩৯
	পৰিশিষ্ট (৪)	৪৯
	পৰিশিষ্ট (৫)	৫২
	পৰিশিষ্ট (৬) (তথ্য-১)	৫৩
	পৰিশিষ্ট (৭)	৬২

১। ভূমিকা

<p>প্রকল্পটোৰ সম্পর্কে</p>	<p>অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন্ত ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভার্চিটি কনজাৰ্ভেচন)ৰ লক্ষ্য হৈছে— ‘নিৰ্দিষ্ট এলেকাৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ অংশগ্রহণেৰে আৰু বনজ আৰু বনজবহুৰূত সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱিকা সুনিশ্চিত কৰিবলৈ বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰাৰ লগতে বহমুখী সুসংহত পৰিকল্পনাবে অসমত স্থিতিশীল বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিচালনৰ ব্যৱস্থা কৰা।’ প্ৰকল্পটোৰ লক্ষ্য হিচাপে কোৱা হৈছে— ‘বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ জীৱিকা আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু স্থিতিশীল ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে বনাঞ্চল সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতত্ত্বক পুনৰুদ্ধাৰ কৰা।’</p> <p>এই প্ৰকল্পটোলৈ মূলতঃ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়াইছে এজেন্সী ফ্রাণ্সিচ ডি ডেভেলপমেণ্ট অৰ্থাৎ ফ্রান্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সীয়ে। সহযোগ কৰিছে অসম চৰকাৰে। প্ৰকল্পটোৰ পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সময় আৰু ব্যৱস্থাপনাকে ধৰি সকলো দায়িত্ব বহন কৰিছে আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভার্চিটি কনজাৰ্ভেচন ছ'চাইটীয়ে।</p>
<p>ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন</p>	<p>বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাভিত্তিক মূল্য সংযোজনৰ জৰিয়তে জীৱিকাৰ কাম-কাজ উন্নত কৰিবলৈ প্ৰকল্পটোত উদ্যোগমূলক বিকাশ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ প্ৰক্ৰিয়াকৰণৰ জৰিয়তে মূল্য সংযোজন আৰু বিপণনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা হেঁচাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এনে পদক্ষেপ জৰুৰী হৈ পৰিছে। বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্রতি লক্ষ্য বাখি বৰ্তমানে উপলক্ষ বনজ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু সেৱাসমূহত মূল্য সংযোজনৰ উপায় উন্নৱন কৰাটো প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰিছে। তদুপৰি, বনাঞ্চলভিত্তিক জীৱিকাৰ বাহিৰে জীৱিকাৰ অন্য পথ বিচাৰি উলিওৱা আৰু দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰাৰো প্ৰয়োজন।</p> <p>প্ৰকল্পটোৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ বাবে ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনস্টিউট অব এণ্ট্ৰিপ্ৰিনিঅ'ৰশিপ, আই আই ই), গুৱাহাটী আৰু বাস্তুীয় প্ৰামাণীক বিকাশ নিধি (আৰু জি ভি এন) আৰু ‘চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ’ ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহৰ্ড’ (চি এম এল)ক লৈ এখন সমিতি গঠন কৰা হৈছে। এই সমিতিখনৰ নাম দিয়া হৈছে— ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কনচালিং ছ'চাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেলিং লাইভলিহৰ্ড অপচুনিটিজ)’ চমুকৈ কম্পেল।’</p> <p>প্ৰকল্পটোৰ নিৰ্দেশনা মতে এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে ‘গাঁও আৰু বন বিভাগৰ বিভিন্ন অভিযান বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সদস্যক জীৱিকাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰা আৰু স্থিতিশীল বন ব্যৱস্থাপনাক এক প্ৰসাৰিত লক্ষ্য হিচাপে গণ্য কৰা।’ বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা উন্নয়ন উভয় লক্ষ্যকে এই প্ৰকল্পত সামৰি লোৱা হৈছে।</p>
<p>নিজিৰাগুৰি জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা</p>	<p>নিজিৰাগুৰি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি) অসমৰ কোকৰাবাবাৰ জিলাৰ অধীনত। কোকৰাবাবাৰ জিলাৰ সামাজিক বনানিকৰণ সংমণল (জে এফ এম চি) বি টি এ ডি-ৰ বন চক্ৰৰ অধীনত।</p>

এই ক্ষুদ্র পরিকল্পনা গাঁওখনত বাস করা সম্প্রদায়সমূহের পুরুষ আৰু মহিলাসকলৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ২০১৬ চনৰ জুন মাহত ইণ্ডিয়ান ইনসিটিউট অব এণ্ট্ৰিপ্ৰিনিআ'ৰশিপ, গুৱাহাটীৰ বিষয়বৰীয়া আৰু সম্প্ৰদায়টোৱে গ্ৰহণ কৰা অংশপ্ৰথমুলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পি আৰ এ)ৰ জৰিয়তে এই নথি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই প্ৰকল্প নিৰ্দেশনা অনুসৰি আই আই ই-এ এই ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা সংযোজিত কৰিছে। এই নথি গ্ৰহণৰ বাবে আলোচনা কৰি চূড়ান্ত কৰা হৈছিল ২০১৬ চনৰ জুলাইত।

২। নিজিরাগুরি জে এফ এম চির আর্থসামাজিক ক্ষপরেখা

অরন্ততি	<p>নিজিৰাগুরি যুটীয়া বন পরিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি) কোকৰাবাৰ বন সংমগ্রলৰ প্ৰশাসনৰ অধীনত নিজিৰাগুরি আৰু দিবানপুৰিৰ সম্প্ৰদায়ক লৈ গঠন কৰা হৈছে। এই জে এফ এম চি কোকৰাবাৰ জিলাৰ ঝাৰবাৰী ভি চি ডি চিৰ, কোকৰাবাৰ জিলাৰ কোকৰাবাৰ বাজহ চক্ৰৰ অন্তৰ্গত।</p> <p>পৰিশিষ্ট ১-ত গাঁৱৰ মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।</p>																								
মূল তথ্য	<p>জে এফ এম চিৰ মূল তথ্যখনি এনে ধৰণৰ— তালিকাৰ কঠো তথ্যসমূহ।</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">জে এফ এম চিৰ নাম</td><td style="width: 50%;">নিজিৰাগুরি</td></tr> <tr> <td>বাসস্থান</td><td>নিজিৰাগুরি, দিবানপুৰি</td></tr> <tr> <td>বাজহ গাঁৱৰ নাম</td><td>নাই</td></tr> <tr> <td>গাঁও পথগায়ত/ভি চি ডি চি</td><td>ঝাৰবাৰী</td></tr> <tr> <td>বাজহ চক্ৰৰ নাম</td><td>কোকৰাবাৰ</td></tr> <tr> <td>জিলা</td><td>কোকৰাবাৰ</td></tr> <tr> <td>বন সংমগ্রল</td><td>ঝাৰবাৰী</td></tr> <tr> <td>বন আঞ্চলিক</td><td>ঝাৰবাৰী</td></tr> <tr> <td>বন লাট</td><td>১১নং, মাইনাও চেক গেট</td></tr> <tr> <td>গঠনৰ বৰ্ষ</td><td>২০০৯</td></tr> <tr> <td>জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমাৰ বৰ্ণনা</td><td> <p>তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে :</p> <p>উত্তৰ : ভূটান আৰু বিপু সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ডাঠ হাবি</p> <p>দক্ষিণ : ৩১নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ</p> <p>পশ্চিম : কচুগাঁও শাখাৰ অন্তৰ্গত আঠিয়াবাৰী আঞ্চলিক</p> <p>পূব : হলতুগাঁও বন সংমগ্রলৰ বৰবাৰী আঞ্চলিক আৰু সৰলভাঙ্গা নদী</p> </td></tr> <tr> <td></td><td> <p>উৎস : জে এফ এম চি তথ্য আৰু ২০১৬-ৰ জুনত হোৱা পি আৰ এ অনুশীলনৰ আলোচনা।</p> <p>অতিৰিক্ত বৰ্ণনা তথ্য-১ তালিকা-১ (পৰিশিষ্টত সম্বিষ্ট)</p> </td></tr> </table>	জে এফ এম চিৰ নাম	নিজিৰাগুরি	বাসস্থান	নিজিৰাগুরি, দিবানপুৰি	বাজহ গাঁৱৰ নাম	নাই	গাঁও পথগায়ত/ভি চি ডি চি	ঝাৰবাৰী	বাজহ চক্ৰৰ নাম	কোকৰাবাৰ	জিলা	কোকৰাবাৰ	বন সংমগ্রল	ঝাৰবাৰী	বন আঞ্চলিক	ঝাৰবাৰী	বন লাট	১১নং, মাইনাও চেক গেট	গঠনৰ বৰ্ষ	২০০৯	জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমাৰ বৰ্ণনা	<p>তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে :</p> <p>উত্তৰ : ভূটান আৰু বিপু সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ডাঠ হাবি</p> <p>দক্ষিণ : ৩১নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ</p> <p>পশ্চিম : কচুগাঁও শাখাৰ অন্তৰ্গত আঠিয়াবাৰী আঞ্চলিক</p> <p>পূব : হলতুগাঁও বন সংমগ্রলৰ বৰবাৰী আঞ্চলিক আৰু সৰলভাঙ্গা নদী</p>		<p>উৎস : জে এফ এম চি তথ্য আৰু ২০১৬-ৰ জুনত হোৱা পি আৰ এ অনুশীলনৰ আলোচনা।</p> <p>অতিৰিক্ত বৰ্ণনা তথ্য-১ তালিকা-১ (পৰিশিষ্টত সম্বিষ্ট)</p>
জে এফ এম চিৰ নাম	নিজিৰাগুরি																								
বাসস্থান	নিজিৰাগুরি, দিবানপুৰি																								
বাজহ গাঁৱৰ নাম	নাই																								
গাঁও পথগায়ত/ভি চি ডি চি	ঝাৰবাৰী																								
বাজহ চক্ৰৰ নাম	কোকৰাবাৰ																								
জিলা	কোকৰাবাৰ																								
বন সংমগ্রল	ঝাৰবাৰী																								
বন আঞ্চলিক	ঝাৰবাৰী																								
বন লাট	১১নং, মাইনাও চেক গেট																								
গঠনৰ বৰ্ষ	২০০৯																								
জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমাৰ বৰ্ণনা	<p>তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে :</p> <p>উত্তৰ : ভূটান আৰু বিপু সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ডাঠ হাবি</p> <p>দক্ষিণ : ৩১নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ</p> <p>পশ্চিম : কচুগাঁও শাখাৰ অন্তৰ্গত আঠিয়াবাৰী আঞ্চলিক</p> <p>পূব : হলতুগাঁও বন সংমগ্রলৰ বৰবাৰী আঞ্চলিক আৰু সৰলভাঙ্গা নদী</p>																								
	<p>উৎস : জে এফ এম চি তথ্য আৰু ২০১৬-ৰ জুনত হোৱা পি আৰ এ অনুশীলনৰ আলোচনা।</p> <p>অতিৰিক্ত বৰ্ণনা তথ্য-১ তালিকা-১ (পৰিশিষ্টত সম্বিষ্ট)</p>																								

<p>কার্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ</p>	<p>নিজিৰাগুৰি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ কার্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।</p> <p>তালিকা-খ : কার্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>সভাপতিৰ নাম</td><td>হৰেশ্বৰ বসুমতাৰী</td></tr> <tr> <td>সদস্য সচিবৰ নাম</td><td>নৰেশ বসুমতাৰী</td></tr> <tr> <td>কোষাধ্যক্ষৰ নাম</td><td></td></tr> <tr> <td>কার্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td><td>পুৰুষ : ৬ মহিলা : ৪</td></tr> <tr> <td>সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td><td>৪৬ (ঘৰে প্ৰতি এজনকৈ প্ৰাপ্তবয়স্ক) এগৰাকীকৈ মহিলা)</td></tr> </tbody> </table> <p>উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য।</p>	সভাপতিৰ নাম	হৰেশ্বৰ বসুমতাৰী	সদস্য সচিবৰ নাম	নৰেশ বসুমতাৰী	কোষাধ্যক্ষৰ নাম		কার্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ : ৬ মহিলা : ৪	সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	৪৬ (ঘৰে প্ৰতি এজনকৈ প্ৰাপ্তবয়স্ক) এগৰাকীকৈ মহিলা)
সভাপতিৰ নাম	হৰেশ্বৰ বসুমতাৰী										
সদস্য সচিবৰ নাম	নৰেশ বসুমতাৰী										
কোষাধ্যক্ষৰ নাম											
কার্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ : ৬ মহিলা : ৪										
সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	৪৬ (ঘৰে প্ৰতি এজনকৈ প্ৰাপ্তবয়স্ক) এগৰাকীকৈ মহিলা)										
<p>পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি</p>	<p>গাঁওখনত বাস কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা হৈছে ৪৬টা। গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যা হৈছে ২৩৩জন। ইয়াৰে ১১২জন পুৰুষ আৰু ১২১গৰাকী মহিলা। ৪৬টা এছ টি শ্ৰেণীৰ মূলতঃ বড়ো জনগোষ্ঠীৰ লোক।</p> <p>উপৰোক্ত তথ্যৰ অধিক বিৱৰণৰ বাবে তালিকা-২ তথ্য-১ চাৰ পাৰে।</p> <p>ইয়াৰ পৰা জনা যায় যে —</p> <p>(১) প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা হৈছে ৫.১ গৰাকী।</p> <p>(২) গাঁওখনৰ লিংগ অনুপাত হৈছে প্ৰতি ১০০০ জন পুৰুষৰ বিপৰীতে ১০৮০ গৰাকী মহিলা।</p>										
<p>শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ</p>	<p>মুঠ জনসংখ্যাৰ ৭৩.০৮ শতাংশ শিক্ষিত। মুঠ জনসংখ্যাৰ সৱহাইনি লোকেই প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ শিক্ষাবে শিক্ষিত যদিও তাৰ পিছৰে পৰা শিক্ষা গ্ৰহণৰ প্ৰতি ধাউতি ক্ৰমান্বয়ে কৰি আহে।</p> <p>আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক দুই ধৰণে জীৱিকাৰ দক্ষতাসমূহ আহৰণ কৰা হয়। জে এফ এম চিৰ ক্ষেত্ৰত, আনুষ্ঠানিক মানে হৈছে দক্ষতা বিকশৰ পৰম্পৰাগত পদ্ধতি। নিম্নোক্ত ক্ষেত্ৰসমূহত মানুহৰ দক্ষতা আছে—</p> <p>(ক) বয়ন (খ) ৰেচম শিল্প (গ) পশুপালন (ঘ) কৃষি</p> <p>সমগ্ৰ দেশৰ লগতে ৰাজ্যখনতো আনুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী প্ৰসাৰৰ বাবে চৰকাৰে সক্ৰিয় ভূমিকা পালন কৰি আহিছে কিন্তু এনে কোনো কাৰ্যসূচী এইৰ পৰা এতিয়ালৈকে গাঁওবাসী উপকৃত হোৱা নাই। কিয়নো গাঁওখন অথবা ইয়াৰ পাৰ্শ্বৰতী অঞ্চলসমূহত তেনে কোনো আঁচনি ৰূপায়ণ কৰা হোৱা নাই।</p>										

ভূমি	প্রকল্প এলেকাত ভূমিভাগ এনেধরণৰ — ■ দ অঞ্চলত বোকা মাটি আৰু সমভূমি অঞ্চলত বালিচহীয়া ভূমি। এনে ধৰণৰ ভূমি যিকোনো শস্যৰ খেতিৰ বাবে উপযোগী। এনে ভূমি গোটেই বছৰ সাৰলা হৈ থাকে।
পানী	প্রকল্প এলেকাটো বিটোত কৰা সৰলভাঙা নদী চুবুৰীয়া ভূটানৰ পাহাৰৰ মাজেৰে বৈ আহি দক্ষিণৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ পৰিচে। ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত জলাহ ভূমি 'বিল' নামে জনাজাত এইবিলাক মাছ আৰু আন আন জলচৰ জীৱৰ বাবে চহকী।
জলবায়ু : উষ্ণতা আৰু বৰষুণ	শীতকালত সৰোচ তাপমাত্ৰা 38° চেলচিয়াছ। শীতকালত সৰ্বনিন্ন তাপমাত্ৰা $8^{\circ}-9^{\circ}$ চেলচিয়াছ আৰু গড় $22^{\circ}-23^{\circ}$ চেলচিয়াছ। বছৰি বৃষ্টিপাত ৩০০০ মিলিমিটাৰ। ইয়াৰে প্রায় এক তৃতীয়াংশ বৃষ্টিপাত বাৰিয়া কালত (জুন -চেপ্টেম্বৰ)ত হয়। গাঁওখনত বাৰিয়া কালত আৰ্দ্ধতাৰ পৰিমাণ অতি বেছি(৯০%) আৰু শীতকালত কমি (৩০% ৰ কম) হয়গৈ।
বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য	ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ এই অঞ্চল উপ চিৰসেউজ বনেৰে ঢকা মূল বৃক্ষসমূহ হ'ল - শিশু, আজাৰ, খয়াৰ, কৰচ আদি। বনাঞ্চলত যথেষ্ট পৰিমাণে কাঠ ভিন্ন বনজ সম্পদ যেনে বিভিন্ন ধৰণৰ শাক, টেকীয়া, বনৌষধি, বাঁহ, খেৰ আদিও পোৱা যায়। এই বিষয়ে অতিৰিক্ত বিৱৰণ 'বন উন্নয়ন আঁচনি'ত দিয়া হৈছে
ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ	পৰিশিষ্ট ২-ত গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ নমুনা দিয়া হৈছে। ইয়াৰ পৰা গাঁৱৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ এনে ধৰণে দেখা যায়— কৃষিৰ বাবে ব্যৱহৃত ভূমি : ১৭.৮২ শতাংশ কাঠখৰি ৰোপণ : ২৫.৮৭ শতাংশ জলসিঞ্চন ডোং : ০.৫১ শতাংশ ৰাষ্ট্রা : ৫৪ শতাংশ ধাননি পথাৰ : ৪৪.৯২ শতাংশ গচৰে আবৃত অঞ্চল : ৭.৬৫ শতাংশ জুৰি : ২.৭০ শতাংশ
ভূমি ধাৰণ	পৰিয়ালসমূহত ভূমি অধিগ্ৰহণৰ প্ৰকাৰ ৰেকৰ্ড-১ৰ তালিকা-৩ত দিয়া আছে। সেইমতে দেখা যায় — ■ ১৯.৬% পৰিয়াল ভূমিহীন (৯টা পৰিয়াল) ■ ৮০.৪% পৰিয়াল প্ৰান্তীয় কৃষক (৩৭ টা পৰিয়াল) ক্ষুদ্ৰ আৰু বৃহৎ কৃষকৰ অন্তৰ্গত কোনো পৰিয়াল নাই।

<p>পশুধন</p>	<p>গাঁওখনৰ মুঠ পশুধন ২০২। নিম্নোক্ত তালিকাত প্রতিটো পৰিয়ালে গড় হিচাপে পোহা পশুধনৰ তালিকা দিয়া হ'ল —</p> <p>গৰু — ৬৯ ছাগলী — ৬৬ ম'হ — ৬ বলধ — ২ গাহৰি — ৪১</p> <p>তথ্য তথ্য-১ৰ তালিকা-৪ (পৰিশিষ্ট -৬)ত উপৰোক্ত বিষয়ত বিতংভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে।</p>
<p>গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা</p>	<p>যিকোনো জনবসতি অঞ্চলতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁঠনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ বহনক্ষম উপায় বিকাশত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁঠনি সন্তোষজনক নহয়। তথ্য-১ৰ তালিকা-৫ ত উল্লেখ কৰা মতে গাঁওখনৰ বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনি এনেধৰণৰ —</p> <p>প্ৰাকৃতিক আন্তঃগাঁথনি : অধিবাসীসকল পকা আলিবাট, বিদ্যুত সংযোগ, পানী যোগান আৰু মোবাইল সংযোগ আদিৰ দৰে ন্যূনতম সুবিধাখনিৰ পৰা বধিত।</p> <p>শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ সুবিধা : গাঁওখনত ন্যূনতম শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰৰ সুবিধা নাই। ৰাজহৰা পৰিবহণৰ ব্যৱস্থা নাই। সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলে যাতায়াতৰ বাবে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে।</p> <p>চৰকাৰী কাৰ্যালয় : চৰকাৰী কাৰ্যালয় (যেনে পুলিচ ষ্টেছন, গাঁও পথগায়ত্ৰ কাৰ্যালয়, বন লাট কাৰ্যালয় আদি) গাঁৱৰ পৰা দূৰৈত অৱস্থিত। থকা ঠাইৰ পৰা বা ওচৰৰ কোনো ঠাইৰ পৰা গাঁওবাসীয়ে ৰাজহৰা পৰিবহণৰ সুবিধা প্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে।</p> <p>বিভৌয় অন্তৰ্ভুক্তি : বেংক, ডাকঘৰ আদি বিভৌয় অনুষ্ঠান গাঁৱৰপৰা যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত। সেয়ে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বেংক বা ডাকঘৰত কোনো একাউন্ট নাই।</p>
<p>কৃষিশস্য</p>	<p>গাঁৱৰ উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ বিতং তথ্য নথি-১ৰ তালিকা-৬ত দিয়া হৈছে। গাঁওখনত নিম্নোক্ত শস্যসমূহৰ খেতি হয় —</p> <p>খাৰিক শস্য : শালি ধান, কচু।</p> <p>ৰবি শস্য : সৰিয়হ।</p> <p>অন্যান্য : মৰাপাট, কঁঠাল, ৰবাব টেঙা আদি।</p> <p>সকলো খেতি বৰ্যা ঝাতুৰ ওপৰত নিৰ্বৰশীল।</p>

<p>শস্য উৎপাদন ক্ষমতারেখা</p>	<p>গাঁৱৰ উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ বিতং উৎপাদন পৰিলেখ তথ্য-১ৰ তালিকা-৭ ত দিয়া হৈছে।</p> <p>গাঁওখনৰ বেছিভাগ লোকেই শালি ধান, হালধি, মচলা আৰু শাক-পাচলি আদিৰ খেতিত জড়িত হৈ থাকে।</p> <p>শস্যসমূহৰ গড় উৎপাদন এনেধৰণৰ —</p> <p>ক) ধান : উৎপাদনৰ ৮৪০ কুইণ্টল। — ২১ কুইণ্টল/হেক্টেৰ</p> <p>খ) তেল বীজ : উৎপাদনৰ ৬ কুইণ্টল। — ১.৫ কুইণ্টল/হেক্টেৰ</p>
<p>পশুখাদৰ পর্যাপ্ততা</p>	<p>গাঁওখনত উপলব্ধ পশুখাদ্যৰ তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৮ত সন্নিৰিষ্ট কৰা হৈছে :</p> <p>ক) শস্যৰ অৱশিষ্ট</p> <p>খ) চৰণীয়া পথাৰ</p> <p>গ) ঘৰৱা আৱৰ্জনা</p> <p>ঘ) সেউজীয়া খাদ্য</p>
<p>বজাৰ</p>	<p>তথ্য নথি-১ৰ তালিকা-৯ত গাঁৱৰ বিভিন্ন বজাৰৰ অৱস্থান দেখুওৱা হৈছে। গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা মূল বজাৰ কেইখন এনেধৰণৰ —</p> <p>(ক) গেলামাল/পি ডি এচ : পাটগাঁও ৭ কিলোমিটাৰ দূৰেত।</p> <p>(খ) সাপ্তাহিক/অৰ্ধ সাপ্তাহিক বজাৰ : পাটগাঁও ৭ কিলোমিটাৰ দূৰেত।</p> <p>(গ) প্ৰধান বজাৰ : পাটগাঁও ৭ কিলোমিটাৰ দূৰেত।</p>
<p>জলসম্পদ</p>	<p>তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১০ত জল সম্পদসমূহৰ বিষয়ে সন্নিৰিষ্ট কৰা হৈছে। প্ৰধান জলসম্পদৰ মূল উৎসসমূহ হ'ল :</p> <p>ক) বান্ধ : (পানীৰ উপলব্ধতা — ঝতুকালীন)</p> <p>খ) দমকল : (পানীৰ উপলব্ধতা — বছৰ জুৰি)</p> <p>গ) নদী : (পানীৰ উপলব্ধতা — ঝতুকালীন)</p> <p>ঘ) জুৰি : (পানীৰ উপলব্ধতা — ঝতুকালীন)</p>
<p>শক্তিৰ ব্যৱহাৰ</p>	<p>তথ্য-১ৰ তালিকা-১১ত গাঁৱৰ মুখ্য শক্তিৰ উৎসসমূহক দেখুওৱা হৈছে। সেইখনি তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল —</p> <p>ক) কাঠখৰি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৪৬টা। উৎস—বিপু আৰু চিৰাং বনাধ্বল।</p> <p>খ) কেৰাচিন : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ১০-১৫টা। উৎস—স্থানীয় বজাৰ।</p>

আর্থ-সামাজিক স্থিতি	<p>সামাজিক গাঁথনি : গাঁওবাসী জনজাতীয়/সাধাৰণ গোষ্ঠীৰ। তেওঁলোকৰ মাজত কোনো জাতিভেদ পথা নাই। সমাজত কোনো সামাজিক বিভাজন নাই। দেখা গৈছে সমাজত মহিলাৰ স্থান সন্তোষজনক।</p> <p>অর্থনৈতিক অৱস্থা : গাঁওবাসীৰ অর্থনৈতিক অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁওবাসীৰ মূল জীৱিকা হৈছে খেতি, দৈনিক মজুৰি, বেচম আদি। তেওঁলোকৰ বছৰি উপার্জন ১০,০০০ টকাৰ পৰা ১৫,০০০ টকা।</p> <p>জীৱিকাৰ বাবে সৰহ সংখ্যক কোনো যুৱক বা আন ব্যক্তি গাঁৱৰ বাহিৰলৈ যোৱাৰ উদাহৰণ নাই।</p> <p>অতিৰিক্ত বিতং বিৱৰণ পাছৰ শাখাত উপলব্ধ।</p>
মানচিত্ৰ	<p>অংশগ্রহণমূলক (পি আৰ এ) অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা তলৰ মানচিত্ৰসমূহ পৰিশিষ্ট-১ ত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে।</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ গাঁৱৰ মানচিত্ৰ ■ গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ ■ গাঁৱৰ সম্পদৰ মানচিত্ৰ

৩. জীরিকার সুযোগসমূহৰ বিশ্লেষণ

<p>পি আৰ এ অনুশীলন</p>	<p>আই আই ই, গুৱাহাটীৰ দলে অংশগ্ৰহণমূলক প্ৰাম্য পৰিমাপৰ (পি আৰ এ) অনুশীলনৰ দ্বাৰা (জে এফ এম টি) সম্পৰ্কে বাহিৰ কৰা তথ্য :</p> <p>তাৰিখ : ৬ জুন, ২০১৬</p> <p>স্থান : নিজিবাণুৰি ৰাজহৰা ভৱন</p> <p>উপস্থিতি: ৬০গৰাকী</p> <p>জে এফ এম টিৰ বিষয়বীয়া, গাঁওবুড়া, সম্প্ৰদায়ৰ সদস্য, বন বিভাগৰ বিষয়া আদি উপস্থিতি আছিল।</p>
<p>পি আৰ এৰ উদ্দেশ্য</p>	<p>সমাজৰ উন্নয়ন আৰু উন্নীতকৰণৰ বাবে প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ জীৱিকাৰ অৱস্থা অধ্যয়ন কৰা আৰু বনাঞ্চলৰ উন্নয়নৰ পৰিকল্পনাই উদ্দেশ্য।</p>
<p>পি আৰ এত ব্যৱহৃত সাসৰঞ্জাম আৰু জ্ঞাত তথ্য</p>	<p>বিভিন্ন ধৰণৰ আহিলা ব্যৱহাৰ কৰি তথ্য আহৰণ কৰা হৈছিল :</p> <p>সামাজিক জৰীপ</p> <p>সম্পদৰ শ্ৰেণী বিভাগ</p> <p>সময়-সীমা</p> <p>ঝুতুকালীন জীৱিকা</p> <p>ৱেন ৰেখাচিত্ৰ</p> <p>পৰিশিষ্ট-৩ বিতং তথ্য প্ৰদান কৰা হৈছে।</p>
<p>স্থানাংক</p>	<p>স্থানাংক নিৰ্ণয়ক অনুশীলন আছিল এনেধৰণৰ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন ■ জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (ই পি এ) <p>পৰিশিষ্ট- ৩ত বিস্তৃত বৰ্ণনা আছে।</p> <p>জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক</p> <p>ক) পশ্চিমালন</p> <p>খ) উদ্যান শস্য</p> <p>গ) লা ৰোপণ</p> <p>ঘ) গাড়ী চালনা</p> <p>ঙ) ৰাজমিস্ত্ৰী</p>

স্থানাংক		ই পি এর স্থানাংক			
স্থানাংক নং ক	স্থানাংক অনুসৰি গাঁবের ই পি এ	বিতৎ বিরোধ (পরিশিষ্ট-ত অতিরিক্ত তথ্য দিয়া হৈছে)	ধনৰ সম্ভাব্য উৎস / বিভাগ		
১	অনাময়	অনাময় প্রত্যেক পরিয়ালতে কম খৰচী চেনিটাৰী আৰু চেপ্টিক শৌচালয়ৰ ব্যৱস্থা	স্বচ্ছ ভাৰত অভিযান		
২	বাট-পথ	পাটগাঁৰৰ পৰা গাঁৱলৈ ৭ কিঃ মিঃ পথ ক'লা পুটিং পকা	পি এম জি এছ ৱাই /পি ডল্লিউ ডি		
৩	সৌৰশক্তি	প্ৰতিটো পরিয়ালতে সৌৰ চাকি	এ পি এফ বি চি		
৪	খোৱাপানী	কমেও ৪টা কুঁৰা	ই পি এও পি এফ বি চি/এন আৰু ডি ডল্লিউ ডি		
৫	বিদ্যালয়	উচ্চ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	এ পি এফ ডি চি		
<ul style="list-style-type: none"> ■ প্ৰাৰম্ভিক জীৱিকা কাৰ্যক্ৰমৰ প্ৰচাৰৰ বাবে ই পি এ ফাণৰ পৰা কৰ্মসূচী পুঁজিত দুই লাখ টকা ৰখাৰ ব্যৱস্থা । ■ জে এফ এম চি এলেকাৰ ভিতৰত কম ব্যয় সাপেক্ষে এটা কাৰ্যালয় আৰু ৰাজহৰা কৰ্মক্ষেত্ৰ স্থাপন কৰা হ'ব। ■ প্ৰাৰম্ভিক জীৱিকা কাৰ্যক্ৰমৰ প্ৰচাৰৰ বাবে ই পি এ ফাণৰ পৰা কম ব্যয় সাপেক্ষে পশুপালন চালিব ব্যৱস্থা কৰা হ'ব। 					
জীৱিকাৰ সুবিধাসমূহ		<p>জীৱিকা অৰ্জনৰ সুবিধাসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে চিনান্ত কৰা হৈছে :</p> <ul style="list-style-type: none"> * কৃষি শস্য আৰু উদ্যান শস্য * পশুধন * এন টি এফ পি * দক্ষতা উন্নয়ন * ঋণৰ সুবিধা <p>অতিৰিক্ত আলোচনা এই সম্পর্কত তলত দিয়া হ'ল।</p>			
কৃষি আৰু উদ্যানশস্য		<p>তথ্য : ২ৰ তালিকা : ১২ৰ পৰা কৃষি আৰু উদ্যানশস্যত এই সম্পৰ্কীয় সুবিধাসমূহ পাব পাৰি।</p> <p>মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ</p> <p>(ক) সাৰ, কৌটনাশক দ্ৰব্যৰ নিচেই কম প্ৰয়োগ</p> <p>(খ) জলসিঞ্চনৰ সুবিধাৰ অভাৱ।</p> <p>(গ) পাৱাৰ টিলাৰ, ট্ৰেক্টৰ আদি আধুনিক সা-সৰঞ্জাম, কৃষি আন্তঃগাঁথনিৰ অভাৱ।</p> <p>সুবিধাসমূহ—</p>			

	<p>সুবিধাসমূহ—</p> <p>(ক) উপযুক্ত ধরণে আৰু নিয়ন্ত্ৰিতভাৱে কীটনাশক দ্রব্য</p> <p>(খ) নতুন প্ৰযুক্তি আৰু কৃষিকৰ্মৰ সৰঞ্জামসমূহৰ প্ৰচলন</p> <p>(গ) সুপৰিকল্পিত প্ৰশিক্ষণৰ দ্বাৰা পৰম্পৰাগতভাৱে কৃষিকৰ্মত পার্গত গাওঁবাসীৰ দক্ষতা বিকাশ কৰা।</p> <p>ল'বলগা আঁচনিৰ পৰামৰ্শঃ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ট্ৰেষ্টৰ চলোৱাৰ প্ৰশিক্ষণ ■ কৃষি উন্নয়ন কাৰ্যসূচী ■ কীটনাশক, বৰ্ণসংকৰ খেতিৰ প্ৰশিক্ষণ
পশুধন	<p>তালিকা-১৩ত এই পশুধন সম্পৰ্কীয় অতিৰিক্ত তথ্য দিয়া হ'ল।</p> <p>মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ—</p> <p>ক) দুৰ্বল আৰ্থিক অৱস্থাৰ হেতু বজাৰৰ পৰা পশুখাদ্য ক্ৰয় কৰাত অসমৰ্থ।</p> <p>খ) গছৰ পৰা পোৱা পশুখাদ্য বা শস্যৰ অৱশিষ্ট ও ব পৰা ৬ মাহলৈহে উপলক্ষ। সেউজ পশুখাদ্যও গোটেই বছৰ উপলক্ষ নহয়।</p> <p>গ) পশু চিকিৎসা কেন্দ্ৰ নাই।</p> <p>ঘ) পশু পালনৰ জ্ঞানৰ অভাৱ।</p> <p>ইয়াৰ সুবিধাসমূহ—</p> <p>ক) পশুপালনৰ পৰা উচ্চ উপার্জন</p> <p>খ) দুঃখ আৰু দুঃখজাত দ্রব্যৰ বাবে কোকৰাবাৰ জিলা সদৰ আৰু পশ্চিমবঙ্গত যথেষ্ট চাহিদা আছে যদিও এই ঠাই জে এফ এম চিৰ পৰা যথেষ্ট দূৰত।</p> <p>পৰামৰ্শঃ</p> <p>ক) গাহৰি পালন।</p> <p>খ) কুকুৰা পালন।</p> <p>গ) দুঃখ পাম</p>
এন ড্ৰিউ এফ পি	<p>তথ্য-২ৰ তালিকা-১৪ত এন ড্ৰিউ এফ পিৰ সুবিধাসমূহৰ বিস্তৃত তথ্য আছে।</p> <p>মূল প্ৰতিবন্ধকতা :</p> <p>ক) এন ড্ৰিউ এফ পিৰ সঠিক ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে উপযুক্ত জ্ঞানৰ অভাৱ।</p> <p>খ) কাৰিকৰী জ্ঞান নাই।</p> <p>গ) প্ৰস্তুকৰণ গোট নাই।</p> <p>সুবিধাসমূহ :</p> <p>ক) সাৰুৱা মাটিৰ উপলক্ষতা।</p> <p>পৰামৰ্শসমূহ :</p> <p>ক) ফলৰ গছ ৰোপন</p> <p>খ) ভেষদ উদ্ভিদত সুগন্ধি উদ্ভিদ ৰোপণ</p>

<p>বিশেষ দক্ষতা</p>	<p>তথ্যঃ ২ৰ তালিকাঃ ১৫তে বিশেষ দক্ষতা সন্তাননাসমূহৰ বিস্তৃত তথ্য আছে।</p> <p>মূল প্রতিবন্ধকতা :</p> <p>ক) উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বহুবৈচিকৰণৰ অভাৱ</p> <p>খ) উৎপাদিত দ্রব্যৰ মান উন্নীতকৰণৰ গৱেষণাৰ অভাৱ</p> <p>গ) টি কিউ এম কৌশলৰ অভাৱ</p> <p>ইয়াৰ সন্তাননাসমূহ :</p> <p>ক) ভাল যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ উপলক্ষ কৰা</p> <p>খ) দক্ষ লোকসকলৰ প্ৰশিক্ষণ</p> <p>গ) চৰকাৰৰ পৰা বিভীষণ সাহায্য</p> <p>পৰামৰ্শসমূহ :</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ আধুনিক সা-সৰঞ্জামৰ প্ৰশিক্ষণ ■ গাঁওবাসীৰ বাবে আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱস্থা ■ দক্ষতা বিকাশ আৰু নতুন উৎপাদন বিকাশ আৰু উৎপাদন বিবিধতাৰ প্ৰশিক্ষণ ■ কেঁচামালৰ বেংক স্থাপন ■ উৎপাদিত সামগ্ৰী প্ৰতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ বাবে বৃহৎ পৰিমাণত দিয়াৰ ব্যৱস্থা
<p>ঞণৰ সুবিধা</p>	<p>তথ্য-২ৰ তালিকা-১৬ত এই বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে।</p> <p>ইয়াৰ মূল প্রতিবন্ধকতাসমূহ হ'ল :</p> <p>ক) বিধিবন্ধ বিভীষণ ব্যৱস্থাৰ পৰা বহিক্ষাৰ</p> <p>খ) স্থানীয় ধাৰ দিয়া ব্যক্তি বা অবিধিবন্ধ বিভীষণ অনুষ্ঠানে আৰোপ কৰা অত্যধিক সূত্ৰ হাৰ</p> <p>সুবিধাসমূহ :</p> <p>ক) আধুনিক বিভীষণ প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন</p> <p>খ) উপযুক্ত সজাগতা</p> <p>পৰামৰ্শ :</p> <p>চুবুৰীয়া অঞ্চলত টকা-পইচা লেনদেন সম্পর্কীয় আধুনিক অনুষ্ঠানৰ ব্যৱস্থা কৰা।</p>
<p>কৌশলগত হস্তক্ষেপ</p>	<p>জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে ওপৰত উল্লিখিত পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে সাৰাংশ কৰা হৈছে :</p> <ol style="list-style-type: none"> ১) কৃষি আৰু উদ্যানশস্য : ট্ৰেক্টৰ পৰিচালনা প্ৰশিক্ষণ, কৃষি দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী, কীটনাশক সাৰ আৰু হাইব্ৰিড কৃষিৰ সন্দৰ্ভত প্ৰশিক্ষণ। ২) পশু পালন : গাহৰি পালন, কুকুৰাপালন ৩) এন ড্ৰিউ এফ পি : ফল, ঔষধি আদি গচ বেপোণ ৪) বিশেষ দক্ষতা : আধুনিক সা-সঁজুলিৰ প্ৰশিক্ষণ, গাঁওবাসীক আধুনিক প্ৰযুক্তিবিদ্যা উপলক্ষ কৰোৱা। উৎপাদন বৃদ্ধি আৰু উৎপাদিত দ্রব্যৰ বিবিধতা প্ৰদানৰ বাবে গাঁওবাসীৰ দক্ষতা উন্নয়ন আৰু প্ৰশিক্ষণ, কেঁচামালৰ সংপৰ্য ঘৰ স্থাপন, প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ লগত উৎপাদিত সামগ্ৰী বিক্ৰীৰ সুব্যৱস্থা কৰা। ৫) ঋণ সুবিধা : কাষৰীয়া অঞ্চলত আধুনিক বিভীষণ প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন।

৪. জীরিকা উন্নয়ন পরিকল্পনা

উপার্জন সুবিধার বিশ্লেষণ	<p>নিম্নোক্ত শিতানসমূহত জীরিকার বিশ্লেষণ করা হয় —</p> <p>ক) জীরিকার সহায়</p> <p>খ) জীরিকার বিষয়</p> <p>গ) সন্তানাপূর্ণ জীরিকাক অগ্রাধিকার</p> <p>নিজিরাগুরি জে এফ এম চি-ৰ অধীনৰ অপ্থলসমূহত পি আৰ এ-ৰ অনুশীলন সম্পৰ্ক কৰি নিম্নোক্ত নিৰ্ণয়কসমূহক আগত ৰাখি এনেদৰে জীরিকার সুবিধা বিশ্লেষণ কৰা হৈছে—</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ প্ৰাকৃতিক মূলধন ■ বন্ধুগত মূলধন ■ সামাজিক মূলধন ■ মানৱ মূলধন ■ বিস্তীয় মূলধন
প্ৰাকৃতিক মূলধন	<p>নিজিরাগুরি জে এফ এম চি-ৰ মূল প্ৰাকৃতিক মূলধন হৈছে মহামায়া সংৰক্ষিত বনাঞ্চল। গাঁওখনৰ বেছিভাগ মানুহেই কাঠখৰি, সেউজ পশুখাদ্য, কাঠ আদিৰ বাবে বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁওবাসীয়ে কৃষি আৰু পশু-পালনৰ বাবে এই নদীৰ পানী ব্যৱহাৰ কৰে।</p> <p>(বিতৎ তথ্যৰ বাবে এফ ডি পিৰ তালিকা-৩ আৰু তালিকা-১০, ১১ দ্রষ্টব্য)</p>
বন্ধুগত মূলধন	<p>নিজিরাগুরি জে এফ এম চি-ৰ অন্তৰ্গত, সৰহ সংখ্যক লোকেই কৃষি কৰে আৰু প্ৰাণীয় খেতিয়কসকলৰ ২ হেক্টেকৈক কম মাটি আছে। এই বিষয়ে বিতৎ তথ্য তালিকা-৩-ৰ পৰিশিষ্ট-৬ ত দিয়া হৈছে।</p> <p>গাঁওখনত কোনো পকা ঘৰ নাই; আটাইবোৰ ঘৰ খেৰৰ। ইঞ্চনৰ বিভিন্ন উৎস হিচাপে জৈৱ গেছ, কেৰাচিন, বিদ্যুত আৰু এল পি জি উপলব্ধ। গাঁওবাসীয়ে ঘৰৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে কাঠখৰি আৰু কেৰাচিনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। এল পি জি-ৰ ব্যৱহাৰ আছে যদিও তেনেই সীমিত। (তালিকা-১০, ১১ দ্রষ্টব্য)</p> <p>জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত মাত্ৰ ১ টা প্ৰাথমিক স্কুল আছে আৰু গাঁৱৰ বাহিৰত ১টা মাধ্যমিক স্কুল আছে। আৰু কোনো শিক্ষানুষ্ঠান নাই। (তালিকা-৫ দ্রষ্টব্য)</p> <p>পানীৰ উৎসত হিচাপে জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত ৬টা দমকল আৰু এটা কুঁৰা আছে।</p>
সামাজিক মূলধন	<p>সজাগতাৰ অভাৱৰ বাবে জে এফ এম চি-ৰ অনুষ্ঠানসমূহত গাঁওবাসী বিশেষভাৱে জৰিত নহয়। এই ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ মাজত মাজত সজাগতাৰ অভাৱ। সেয়ে এই অনুষ্ঠানবোৱে আগবঢ়োৱা সা-সুবিধাবোৱ তেওঁলোকে লাভ কৰিব নোৱাৰে।</p> <p>জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত কোনো যুৱ সংঘ বা ৰাজন্মৰা ভৱন নাই।</p>

মানব সম্পদ	জে এফ এম চি-ৰ এলেকাৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ ৭৩.০৮ শতাংশ লোক শিক্ষিত। (অতিৰিক্ত তালিকা i, ii-ৰ দ্রষ্টব্য)
বিত্তীয় মূলধন	জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত কোনো চৰকাৰী বেংক বা ঋণদান অনুষ্ঠান নাই। তথাপি গাঁওবাসীৰ কোনো কোনোৱে অনানুষ্ঠানিক গোট, আত্মীয়-স্বজন আদিৰ পৰা ধন ধাৰে লয়। সকলো লোকৰে বাণিজ্যিক বেংকত একাউণ্ট আছে যদিও তেওঁলোক এনে বিত্তীয় অনুষ্ঠানৰ সা-সুবিধা সম্পর্কে জ্ঞাত নহয়।
জীৱিকা পৰিপোক্ষিত	নিজিৰাঙ্গৰি জে এফ এম চি- এলেকাত চিনাত্ত কৰা জীৱিকাৰ বিষয়সমূহ এনে ধৰণ— ক) জে এফ এম চি-ৰ মুঠ উপাৰ্জনৰ সৈতে জৰিত বিশেষ জীৱিকাৰ বিষয়ৰ অৱদান খ) বিশেষ জীৱিকাৰ বিষয়ৰ সম্বিষ্ট শতকৰা উপাৰ্জন গ) সম্ভাৱনাময় জীৱিকাৰ বিষয়সমূহ অগ্রাধিকাৰ ক্ৰম
জীৱিকা উপার্যনৰ কাৰ্যসূচী	জীৱিকা উপার্যনৰ বাবে গাঁওখনৰ মূল উপাৰ্জনমূলক কাৰ্য হ'ল — কৃষিখণঃ ক) কুকুৰা পালন, দুঞ্চ পাম আৰু গাহৰি পালন খ) লা উৎপাদন গ) উদ্যান শস্য অনা-কৃষি খণঃ ক) বয়ন খ) গাড়ী চালনা গ) ইলেকট্ৰিচিয়ান ঘ) ৰেচম শিল্প ঙ) ক্ষুদ্ৰ ব্যৱসায়
আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্যকলাপ	গাঁৱৰ আত্মসহায়ক গোটসমূহে তলৰ কাৰ্যসূচীসমূহ পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে : ১) সজাগতা সৃষ্টি কৰা ২) সাংগঠিত কৰি গোট গঠন কৰা ৩) গাঁওবাসীক উপাৰ্জনমূলক কাৰ্যত জৰিত কৰা
শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যে ভ্ৰমণ	তলত উপ্লেখিত শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যে ভ্ৰমণ কাৰ্যসূচীসমূহৰ পৰিকল্পনা— ১) নাই। ২) নাই। উৎসঃ তথ্যঃ ৪ৰ তালিকাঃ ৩৪
কাৰ্যসূচীৰ সাৰাংশ	পৰৱৰ্তী পৃষ্ঠাত সংলগ্ন কৰা হৈছে।

সংপ্রস্তুতকৰণ	<p>পরিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভারত চৰকাৰৰ তলত উল্লিখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপ্ৰস্তুত কৰিব পাৰি :</p> <p>ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্রাম নিয়োগ নিৰ্শিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) — গ্রাম্য নিয়োগৰ কাৰণে</p> <p>খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।</p> <p>গ) স্বৰ্গজয়ন্তী গ্রাম সৰোজগাৰ যোজনা (S J G S Y) — জলসিদ্ধণ আৰু বেচ্ছিনৰ কাৰণে।</p> <p>ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্রামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)</p> <p>ঙ) দক্ষতা বিকাশ আঁচনি (Skills Development Programme)</p> <p>চ) গ্রামোৱয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে পোৱা উপযোগী অন্যান্য আঁচনি।</p> <p>উপৰোক্ত সংপ্ৰস্তুতকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাক সহায় কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰকল্পতো সহায় কৰিব।</p>
----------------------	--

৫. নিজিরাণ্ডি জে এফ এম চির বন উন্নয়ন পরিকল্পনা

অংশগ্রহণমূলক গ্রাম্য পরিমাপ পি আৰ এ-ৰ অনুশীলন মতে, স্বমক'ৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ এক অংশ কপে এই বনাঞ্চল উন্নীতকৰণৰ আঁচনি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই আঁচনিৰ লক্ষ্য হৈছে, নিজিরাণ্ডি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অধীনৰ বনাঞ্চলত উপভোগ আৰু জীৱিকা বৰ্তাই ৰাখি জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য বজাই ৰখা, সংৰক্ষণৰ পৃষ্ঠপোষকতা কৰা।

১। জে এফ এম চির বনসমূহৰ অৱস্থা

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ মতে নিজিরাণ্ডি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তৰ্গত বনাঞ্চলৰ হিতি এনেধৰণৰ :

- ক) বন-বিভাগো সমকৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিক বনাঞ্চলৰ হাৰি এলেকাৰ সৰ্ব আৰোপ
- খ) ৰোপণ বা ৰোপণ কৰিবলগীয়া ৰাজহৰা ভূমিভাগ আৰু বনাঞ্চলৰ বাহিৰ ভূমিলৈ নিৰ্দেশ।

যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অধীনৰ এই উভয় ভাগ সম্পর্কে কৰা চমু আলোচনা এনেধৰণৰ —

১.১। বনাঞ্চল আৰু ইয়াৰ অৱস্থা

নিজিরাণ্ডি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অধীনৰ বনাঞ্চলৰ বিতৎ বিৱৰণ প্ৰফ'মা-৩ৰ অধীনত তালিকা-৩.১ত দিয়া হৈছে (বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা), যিবোৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত পৰিশিষ্ট হিচাপে সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। অন্যান্য বৃক্ষৰোপিত এলেকা (বা বৃক্ষৰোপণ কৰিবলগা) বিবেচনা কৰাৰ পিছত নিজিরাণ্ডি জে এফ এম চির বনাঞ্চলৰ অৱস্থা তলত দিয়াৰ দৰে সাৰসংক্ষেপ কৰা হৈছে।

তালিকা-১ : নিজিরাণ্ডি জে এফ এম চির বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ আয়তন (হেক্টাৰ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃ মিঃ)	বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-বনৰ ৪০% আৰু ততোধিক ত্ৰান্ত ঘনত্ব বাকী-'ক্ষতিগ্ৰস্ত')	সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধানতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬- ৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)
(ক) ন্যস্ত বনাঞ্চল				
আৰ এফ / পি এফ, নামঃ লাটঃ ঝাৰবাৰী কম্পার্টমেন্ট	৬০ হেক্টাৰ	১০ কিঃ মিঃ	ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা	সপ্তাহত এবাৰ
(খ) অন্যান্য ৰোপিত এলেকা	১৩৪			
বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰঃ ভি এফ /অন্যান্য	জে এফ এম চিৰ বাহিৰত		ভাল এলেকা ১৩৪	
মুঠ	১৯৪ হেক্টাৰ		ভাল এলেকাঃ হেক্টাৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকাঃ ৬০ হেক্টাৰ	

উৎসঃ প্ৰফ'মা-৩, তালিকা ৩.১ / বন বিষয়া আৰু সম্প্ৰদায়ৰ লোকৰ সৈতে আলোচনা

ইয়াৰ পৰা দেখা গৈছে যে নিজিরাণ্ডি জে এফ এম চিৰ এলেকাত থকা বনাঞ্চলৰ ১৯৪ হেক্টাৰৰ ১৩৪ হেক্টাৰেই
ভাল বাকীখনি ক্ষতিগ্ৰস্ত।

১.২ বনভূমির প্রকার :

নিজিবাণুর যুটীয়া বন পরিচালনা সমিতির অধীনের ভূমিভাগ বালিচাহীয়া। ভূমির প্রকার সম্পর্কত কিছুমান লক্ষণীয় দিশ এনেধরণে—

তালিকা- ২ : নিজিবাণুর জে এফ এম চির বনভূমির প্রকার

পরিমাপ	ন্যস্ত বনাঞ্চলের অবস্থা	বৃক্ষবৈপিত অন্যান্য এলেকার অবস্থা
উর্বরতার পর্যায়	কম উর্বর	নাই
ভূমি ক্ষয়ের অবস্থা	নিম্ন	নাই
উপস্থিতি :		
(ক) পলস	নাই	নাই
(খ) বোকামাটি	নাই	নাই
(গ) ন-উর্বর ভূমি	নিম্ন	নাই
(ঘ) বালিচাহি	নাই	নাই

উৎস : প্রফ'শ্মা ৩, ‘খ বনাঞ্চলের মাটির প্রকার / বন বিভাগের কর্মচারী আৰু সম্প্রদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

নিজিবাণুর জে এফ এম চি খ বনাঞ্চলের সারুৱা মাটির সারাংশ তলত দিয়া হ'ল :

- ক) বোকা মাটি
- খ) কম সারুৱা

১.৩ বনাঞ্চলের বর্তমান উদ্ধিদসমূহ

নিজিবাণুর জে এফ এম চির বনাঞ্চলের বর্তমান উদ্ধিদসমূহ তলত দিয়া হ'ল। এইটো মন কৰিবলগীয়া যে স্থানীয় বনাঞ্চলসমূহ চিৰহৰিত বনাঞ্চলের শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে।

তালিকা ৩ : নিজিরাণ্ডি জে এফ এম চির বনাধ্বলৰ বৰ্তমান উদ্দিসমূহ

প্ৰজাতি	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
মুখ্য বন প্ৰজাতি	খয়াৰ	ছেনিগেলিয়া কেটেচু
	শিশু	ডালবাৰজিয়া ছিছু'
	অৰ্জুন	টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুন
	ভেলকৰ	ত্ৰিবা মুডিফোলা
	ঘোঁৰা নিম	মিলিয়া
গুল্ম	চেকীয়া	ফাৰ্নছ
	জাৰ্মানী বন	এট্ৰ'পা বেলোড'না
ষষ্ঠি উদ্দিদি	অৰ্জুন	টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুনা
	শিলিখা	টাৰ্মিচনালিয়া চেবুলা
	নিম	আজাদ্রিএষ্টনিডিকা
	আমলখি	ফিলাস্তুচ এমলিকা
উৎপাদন		
অন্যান্য, যদি আছে		

(উৎস ৩ : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'গ। বনাধ্বলৰ বৰ্তমান উদ্দিসমূহ/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সেতে আলোচনা

২। বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচী

তলৰ উপশাখাসমূহত নিজিৰাণ্ডি জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কাৰ্যসূচীসমূহ দিয়া হ'ল :

২.১। জে এফ এম চিৰ অতীত সুৰক্ষা ব্যৱস্থা

অতীতত বন সুৰক্ষা বাবে নিজিৰাণ্ডি জে এফ এম চিৰ লোৱা ব্যৱস্থাসমূহ আলোচনা কৰা হ'ল :

- ক) অন্তৰ্ভুক্ত পৰিয়াল : ৪৬
- খ) জড়িত থকা সদস্যৰ সংখ্যা : ৮০
- গ) ব্যৱস্থাৰ সাৰাংশ : উপলব্ধ নহয়
- ঘ) কোনো আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা : উপলব্ধ নহয়

(উৎস ৩ : প্ৰফ'ৰ্মা-৩ জে এফ এম চিৰ অৱস্থা viii+ix, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সেতে আলোচনা)

২.২। বনজ উৎপাদনৰ ঘৰুৱা চাহিদা

স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ ঘৰুৱা চাহিদাৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতাৰ তথ্য তলৰ তালিকাত।

তালিকা- ৪ (ক) : নিজিরাণ্ডি জে এফ এম চির প্রতিটো পরিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰতৰা চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	পরিয়ালৰ গড় চাহিদা		বৰ্তমান কিভাৱে চাহিদা পূৰণ হৈছে	উৎস
	চাহিদাৰ সময় ব্যৱহাৰ	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	সপ্তাহত এবাৰ	৬৫-৭০ কিঃ গ্রাঃ	—	উদ্ধিদি
ঘৰত ব্যৱহাৰত কাঠ	বছৰত এবাৰ	২-৩ কুইণ্টল/বছৰত	—	
ব্যৱহাৰৰ বাবে	—	—	—	—
সৰু কাঠ	—	—	—	—
খুঁটা/বাঁহ	মাহত এবাৰ	—	—	—
বনাথলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—	—
এন টি এফ পি	—	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—	—

উৎস : প্ৰফ'মা-৩, তালিকা-৩.২/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা নিৰিজাণ্ডি জে এফ এম চিত মুঠ ৪৬টা পৰিয়াল আছে। ওপৰৰ তালিকা আৰু এই পৰিয়ালৰ সংখ্যাৰ পৰা এইটো গম পোৱা যায় যে নিজিরাণ্ডি গাঁৱৰ বাবে বছৰি মুঠ বনজ উৎপাদনৰ চাহিদা নিজিৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে তলত দিয়া ধৰণৰ—

তালিকা- ৪ (খ) : নিজিরাণ্ডি জে এফ এম চিৰ সকলো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বাৰ্ষিক চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা বাৰ্ষিক কিঃগ্রাঃ (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	১৬১০০	বছৰজুৰি
ঘৰৰ বাবে কাঠ (খুঁটা আকাৰৰ)	১১০৮০০	ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ		
খুঁটা/বাঁহ	১৬৫৬	গাঁৱৰ বাঁহনি
বনাথলৰ পৰা পশুখাদ্য		
এন টি এফ পি		
অন্যান্য		

সূত্র : ওপৰৰ তালিকা-৪ (ক) আৰু সম্প্ৰদায়ৰ তথ্যৰ তালিকা-৪ (ক) x মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা (*) = পৰিয়ালসমূহৰ গড় চাহিদাৰ আনুমানিক পৰিমাণ

২.৩। গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সামগ্ৰী সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

পৰিয়ালৰ ঘৰভৰা ব্যৱহাৰৰ উপৰিও গাঁওবাসীয়ে বনাথলত উৎপাদিত দ্ৰব্য সংগ্ৰহ কৰি স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰী

করে। নিজিৰাগুৰি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অধীনত গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণনৰ তথ্য দ্রব্য তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল —

তালিকা- ৫ (ক) : নিজিৰাগুৰি জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

বনজ উৎপাদনৰ নাম	খন্তু / মাহ	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ সংগ্ৰহকাৰী পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগ্ৰহীত সামগ্ৰীৰ গড় পৰিমাণ (কিঃ গ্ৰাঃ)	সংগ্ৰহৰ স্থান
কাঠখৰি	ডিচেং-জানুঃ	৩-৪	৪০০-৫০০	বিপু আৰু চিৰাং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
ঘৰৰ বাবে কাঠ	—	—	—	—
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—	—
বাঁহ	মাহত এবাৰ	৪-৫	৮-১০ টা	গাঁৱৰ এলেকা
খুঁটা	—	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—	—
এন টি এফ পি	—	—	—	—

উৎস : প্ৰফ'মা-৩, তালিকা-৩.৩ / বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা
ওপৰৰ তালিকাত উল্লিখিত তথ্যৰ লগত সম্পর্কিত কিছু প্ৰাসংগিক তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৫ (খ) : বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন (অতিৰিক্ত তথ্য স্বমক'ৰ জে এফ এম চিৰ)

বনজ উৎপাদনৰ নাম	উদ্বৃত্ত বিপণন (কিঃ গ্ৰাঃ)	কেনেদেৰে বিপণন কৰা হয়	বনজ উৎপাদন বিক্ৰীৰ মাধ্যমেৰে প্ৰতিটো পৰিয়ালৰ গড় আয়
কাঠখৰি	১৫৭৫	পাটগাঁও বজাৰ	১৬০০-২০০০ মাহে
ঘৰৰ বাবে কাঠ	-	-	-
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	-	-	-
বাঁহ	৩২-৫০ টা মাহে	পাটগাঁও বজাৰ	৮০০/১২৫০ মাহে
খুঁটা	-	-	-
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	-	-	-
এন টি এফ পি	-	-	-
অন্যান্য—	-	-	-

উৎস : প্ৰফ'মা-৩, তালিকা-৩.৪/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

২.৪। বনজ উৎপাদনের মুঠ চাহিদা— ঘৰতো ব্যৱহাৰ আৰু বিপণনৰ বাবে
পূৰ্বে উল্লেখ কৰা উপ-শাখাৰ তথ্যৰ ভিত্তি নিজিৰাণুৰি জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বনজ উৎপাদনৰ
মুঠ চাহিদাৰ সাৰাংশ তলত দিয়া হ'ল। আগৰ তালিকাৰ খবৰৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি।

তালিকা- ৬ : নিজিৰাণুৰি জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্ৰদায়ৰ চাহিদা (বার্ষিক কিঃ গ্রাঃ)	উদ্বৃত্ত বিপণন কৰা হৈছে তালিকা-৫ (খ)ৰ পৰা	মুঠ চাহিদা (কিঃ গ্রাঃ)
কাৰ্তখৰি	১৬১০০০	১৫৭৫	১৬২৫৭৫
ঘৰৰ বাবে কাৰ্ত	১১০৮০০	—	১১০৮০০
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাৰ্ত	—	—	—
বাঁহ	১৬৫৬ টা	৩৮৪-৬০০ টা	২০৪০-২২৫৬ টা
খুঁটা	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	—	—	—
এন টি এফ পি	—	—	—
অন্যান্য—	—	—	—

উৎস : তালিকা-৪(খ) আৰু ৫(খ) শাখাত দিয়া পৰিৱৰ্তী পৃষ্ঠাৰ দিয়া হৈছে।

৩। বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়

৩.১। সুৰক্ষা সমস্যাসমূহ

নিজিৰাণুৰি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বিষয়সমূহ সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল—

তালিকা- ৭ : নিজিৰাণুৰি জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়সমূহ

সমস্যাৰ ধৰণ	প্রাসংগিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্ব (হয়/নহয়)
চৰণীয়া পথাৰ-স্থানীয় পশু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ- অন্যান্য এলেকাৰ পশু	হয়	হয়
বেআইনীভাৱে কাৰ্তকটা	হয়	নহয়
কাৰ্ত চোৰাং চালান	নহয়	
দুৰ্ঘটনাৰ অধিকাণ্ড	নহয়	.
বনভূমি বেদখল	নহয়	.
অন্যান্য	নহয়	

উৎস : প্ৰক'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৫/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

সেয়েহে, উপরোক্ত জে এফ এম চিত বন সুবক্ষা সংক্রান্তীয় বিষয়ত সম্মুখীন হোৱা বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল—

- ক) চাৰণ—স্থানীয় পশু
- খ) চাৰণ — আন ঠাইৰ পশু

৩.২। বনাঞ্চল ক্ষতিৰ কাৰণসমূহ—

নিজিবাণুৰি জে এফ এম চিত বনাঞ্চল ক্ষতিৰ কাৰণসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

- ক) গছ কটা
- খ) পশুৰ চাৰণ

সূত্ৰ ৪ প্ৰফ'মা-৩, তালিকা-৩.৬ -বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৪। বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ

নিজিবাণুৰি জে এফ এম চিত বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলৰ উপ-শাখাত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি, যেনে সুবক্ষাৰ পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন (পৰিচৰ্যা), নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, ব্যৱস্থাপনা আৰু অতিৰিক্ত ক্ৰিয়া।

৪.১। সুবক্ষা পৰিকল্পনা

সুবক্ষা পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলত দিয়াৰ দৰে— নিজিবাণুৰি জে এফ এম চিৰ বন সুবক্ষা সম্পৰ্কীয় বিষয়সমূহ পূৰ্বে আলোচিত উপ-শাখা ৩.১ৰ পৰা আলোচনা কৰা হৈছে।

তালিকা- ৮ : নিজিবাণুৰি জে এফ এম চিৰ সুবক্ষা পৰিকল্পনা				
সুবক্ষা কৰ্ম (প্ৰযোজ্য হিচাপে প্ৰফ'মা-৩ৰ তালিকা ৩.৭ৰ পৰা পূৰণ কৰা হ'ব)	বনাঞ্চল এলেকাৰ অৱস্থিতি	ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ সংখ্যাগত মান নিৰ্ণয় (দৈৰ্ঘ্য, আয়তন, আকাৰ ইত্যাদি)	সময়-কাল	অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ /মধ্যম/নিম্ন)
সামাজিক বেৰা	নিজিবাণুৰি সৰক্ষিত বনাঞ্চল			উচ্চ
আগ্ৰিকাণ্ডৰ সুবক্ষা				

উৎস ৪ প্ৰফ'মা-৩, তালিকা-৩.৭/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

গতিকে, নিজিবাণুৰি জে এফ এম চিত পৰিকল্পনা কৰা বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ প্ৰতিবক্ষা ব্যৱস্থাসমূহ (উচ্চ/মধ্যম অগ্ৰাধিকাৰ) তলত দিয়াৰ দৰে—

- ক) বেৰ
- খ) আগ্ৰিকাণ্ডৰ সুবক্ষা

৪.২। প্ৰস্তাৱিত অভিযানৰ প্ৰকাৰ

নিজিবাণুৰি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকাসমূহৰ নিবাময়ৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত কাম-কাজৰ প্ৰকাৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৯ : নিজিরাগুৰি জে এফ এম টি-ৰ প্রস্তাৱিত অভিযানৰ প্ৰকাৰ

নিৰাময় ব্যৱস্থা	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	জে এফ এম টি-ৰ দায়িত্ব (হয়/নহয়)	মাহ/বছৰ যেতিয়া কৰিব পাৰি	নিৰাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে প্রস্তাৱিত বৰ্ধিত এলেকা (হেক্টেৰ)
শক্তিপ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	হয়	হয়	এপ্ৰিল-আগষ্ট	—
কটা গছৰ গুৰিৰ সুৰক্ষা	—	—	—	—
জল বিভাজিকা নিৰাময়	হয়	হয়	—	নাই
জলাধাৰ	—	—	—	—
ঘাঁহ আৰু তৃণভূমিৰ কাম	—	—	—	—
বাঁহ ৰোপণ	হয়	হয়	জুন-আগষ্ট	—
বীজ সিঁচা	হয়	হয়	জুন-জুলাই	—
শিপা আৰু অঞ্কুৰ কটা আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	জুন-জুলাই	—
কলম আৰু নিৰাময়	হয়	হয়	জুন-জুলাই	—
বাস্তৱিক বেৰ	হয়	—	চেপ্টেম্বৰ-নৱেম্বৰ	—
সামাজিক বেৰ	—	—	—	—
অন্যান্য কাম-কাজ	—	—	—	—

উৎস : প্ৰক'মা-৩, তালিকা-৩.৯/ৰন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

এইদৰে নিম্নোক্ত নিৰাময় ব্যৱস্থাসমূহ নিজিৰাগুৰি বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।

- ক) বীজ ৰোপণ
- খ) গছৰ শিপা, অঞ্কুৰ কটা আৰু ৰোপণ

৪.৩। বনাঞ্চল উন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কাম-কাজ আৰু বন সৃষ্টি

ওপৰত উল্লেখ কৰা বিষয়সমূহৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট বিষয়বিলাক তলত দিয়া তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ১০ : নিজিরাগুরি জে এফ এম চি-ব বনাথল উন্নয়ন পরিকল্পনা

নিরাময় ব্যবস্থা	ৰোপণৰ বাবে হেক্টেৰৰ হিচাপত নির্দ্বাৰিত এলেকা	ৱৰক ৰোপণৰ বাবে অগ্রাধিকাৰ	প্ৰজাতি	স্থান ব্যৱধান (মিটাৰ × মিটাৰ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰঞ্জীৱিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	—	—	চেণ্ণা, গমাৰি, ছিছু	৪ মিঃ × ৪ মিঃ
খণ্ড ৰোপণ	২০০	উচ্চ	শাল, চেণ্ণা, গমাৰি, ঘোঁৰানিম, খয়াৰ	৩ মিঃ × ৩ মিঃ ২ মিঃ × ২ মিঃ
ভেষজ উদ্ভিদ ৰোপণ (নিম, আমলখি, মল্লা বাহেৰা)	৫০	উচ্চ	এন টি এফ পি	২ মিঃ × ২ মিঃ
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	—	—	—	—
পোনপটীয়া ৰোপণ	—	—	—	—
অন্যান্য	-	-	-	-
মুঠ এলেকা (হেক্টেৰ)	২৫০ হেক্টেৰ			

উৎস : প্ৰক'ৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৮/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায় সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৪.৪। বনাথল উন্নয়ন —কৰ্ম পৰিকল্পনা

খণ্ড ৰোপণৰ বাবে শাল মিশ্রণৰ সৈতে কৰ্ম পৰিকল্পনা

বৃক্ষৰোপণৰ নাম	: শালৰ সৈতে মিশ্রিত গচ্ছৰ খণ্ড ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি
বৃক্ষৰোপণৰ সময়	: ২০১৬-১৭ ব পৰা ২০২৫-২৬ (১০ বছৰ)
বৃক্ষৰোপণ এলেকা	: ১০০ হেক্টেৰ
ব্যৱধান	: ৩ মিঃ × ৩ মিঃ — ১১০০ গছ প্ৰতি হেক্টেৰত
ৰোপণ কৰিব পৰা বৃক্ষৰ সংখ্যা	: ১১০০০০ (২৭,৫০০ বছৰী)
খণ্ডৰ সংখ্যা	: ৪টা (২৫ প্ৰতি হেক্টেৰকৈ)
প্ৰজাতি	: শাল, সংলঘ- গমাৰি, ছিছু, তিতাচপা আদি
পৰিমাণ	: এ পি এফ বি চি এছৰ অনুমোদন ক্ৰমে (প্ৰতি দুই বছৰৰ মূৰত ২০ শতাংশ বৃদ্ধি পাৰ)

ବୋପଣ କର୍ମ ଆଁଚନି

ବିତ୍ତିଯ ବର୍ଷ	କାମ-କାଜ
୨୦୧୬-୧୭	ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରାକୃତିକଭାବେ ସବା ଗୁଡ଼ି ପରୀକ୍ଷଣ—ସନ୍ତାରନୀୟତା ଆରୁ ଜୈବିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନିର୍ବାଚନ । ଏଲେକା ୧୦୦ ହେଟ୍ଟେରତାକେ କମ ନହଯ । ଡିଚେମ୍ବର-ଜାନୁରୀତ ଭୂମି ଚିନାକ୍ରବଣ, ୪ଟାକେ ରାକତ ବିଭତ୍ତ, ଭୂମି ଉନ୍ନତକରଣ, ଭୂମିର କାମ ୧୦୦୦ ଟକା ହେଟ୍ଟେର
୨୦୧୭-୧୮*	ବ୍ଲକ ବୋପଣ ୩ ମି $\times$ ୩ ମି, ୧୧୦୦ ଗଛହେ : ଏପ୍ଟିଲ-ଜୁନର ଭିତରତ; ଏଲେକାର ଜି ପି ଏଛ ମାର୍କିଂ
୨୦୧୮-୧୯*	ବ୍ଲକ ବୋପଣ ୩ ମି $\times$ ୩ ମି, ୧୧୦୦ ଗଛହେ : ଏପ୍ଟିଲ-ଜୁନର ଭିତରତ; ଏଲେକାର ଜି ପି ଏଛ ମାର୍କିଂ ୧ମ ନିରବଣି : ଆଗର ବଢ଼ିବ ବୋରା ପୁଲିର ମରା-ଦୁର୍ବଳ ପୁଲିବୋର ସଲନି କରା
୨୦୧୯-୨୦*	ବ୍ଲକ ବୋପଣ ୩ ମି $\times$ ୩ ମି, ୧୧୦୦ ଗଛହେ : ଏପ୍ଟିଲ-ଜୁନର ଭିତରତ; ଏଲେକାର ଜି ପି ଏଛ ମାର୍କିଂ ୨ୟ ନିରବଣି : ଆଗର ବଢ଼ିବ ବୋରା ପୁଲିର ମରା-ଦୁର୍ବଳ ପୁଲିବୋର ସଲନି କରା
୨୦୨୦-୨୧*	ବ୍ଲକ ବୋପଣ ୩ ମି $\times$ ୩ ମି, ୧୧୦୦ ଗଛହେ : ଏପ୍ଟିଲ-ଜୁନର ଭିତରତ; ଏଲେକାର ଜି ପି ଏଛ ମାର୍କିଂ ୩ୟ ନିରବଣି :
୨୦୨୧-୨୨*	୪ୟ ନିରବଣି : ଆଗର ବଢ଼ିବ ବୋରା ପୁଲିର ମରା-ଦୁର୍ବଳ ପୁଲିବୋର ସଲନି କରା
୨୦୨୨-୨୩*	୫ୟ ନିରବଣି : ଆଗର ବଢ଼ିବ ବୋରା ପୁଲିର ମରା-ଦୁର୍ବଳ ପୁଲିବୋର ସଲନି କରା
୨୦୨୩-୨୪*	୬ୟ ନିରବଣି : ଆଗର ବଢ଼ିବ ବୋରା ପୁଲିର ମରା-ଦୁର୍ବଳ ପୁଲିବୋର ସଲନି କରା
୨୦୨୪-୨୫*	୭ୟ ନିରବଣି :
୨୦୨୫-୨୬*	୮ୟ ନିରବଣି :

* ପାଂଚ ବଢ଼ିବୀଯା ବୃକ୍ଷବୋପଣର ପୂର୍ବେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟର ବ୍ୟବ୍ଧାନତ ନିରବଣି କାର୍ଯ୍ୟ ହାତତ ଲାଗିବ ।

ଉତ୍ସ : ପ୍ରଫର୍ମା-୩, ତାଲିକା-୩.୧୦/ବନ ବିଭାଗର କର୍ମଚାରୀ ଆରୁ ସମ୍ପଦାୟର ସଦସ୍ୟର ସେତେ ଆଲୋଚନା ।

ମିଶ୍ରତ କଠିନ କାଠ, ଖବି ଆରୁ ବାଁହ ବୋପଣର କାର୍ଯ୍ୟ ପରିକଳ୍ପନା

ବୋପଣକ୍ଷେତ୍ର ନାମ	: ଗମାବି ସେତେ କାଠଖବି ଆରୁ ବାଁହର ମିଶ୍ରଣର ଖଣ୍ଡ ବୋପଣ
ବୋପଣ ସମୟ	: ୨୦୧୬-୧୭ର ପରା ୨୦୨୫-୨୬ (୧୦ ବଢ଼ି)
ବୋପଣ କ୍ଷେତ୍ର ଆୟତନ	: ୧୦୦ ହେଟ୍ଟେର
ବ୍ୟବ୍ଧାନ	: ୨ ମି $\times$ ୨ ମି ୨୫୦୦ ଗଛ ପ୍ରତି ହେଟ୍ଟେର
ଗଛର ସଂଖ୍ୟା	: ୨,୫୦୦୦୦ (ବଢ଼ିବ ପ୍ରାୟ ୬୨,୫୦୦ ଟକେ)
ଖଣ୍ଡର ସଂଖ୍ୟା	: ୪୮ (ହେଟ୍ଟେରେ ପ୍ରତି ୨୫)
ପ୍ରଜାତି	: ଗମାବି, ସହଯୋଗୀ ଏଜାର, କବୈ, ଖାୟର, ଛିଛୁ, ଜିଯା, ଅର୍ଜୁନ, ଘୋନିମ, ବାଁହ (ଜାତି, କାକ, ଭଲୁକା, ବିଜୁଲୀ) ଆଦି ।

ৰোপণৰ কৰ্ম আঁচনি

বিত্তীয় বৰ্ষ	কাম-কাজ
২০১৬-১৭	উপযুক্ত স্থান নিৰ্বাচন প্ৰাকৃতিকভাৱে সৰা গুটি পৰীক্ষণ—সঙ্গীতনীয়তা আৰু জৈৱিক হস্তক্ষেপ নিৰূপণ। এলেকা ১০০ হেক্টেকৈ কম নহয়। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰীত ভূমি চিনাক্ষকৰণ, ৪টাকৈ ইকুত বিভক্ত, ভূমি উন্নতকৰণ, ভূমিৰ কাম ১০০০ টকা হেক্টেক
২০১৭-১৮*	ঝুক ৰোপণ ২ মি $\times$ ২ মি, ২৫০০ গছহেঃ এপ্রিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং
২০১৮-১৯*	ঝুক ৰোপণ ২ মি $\times$ ২ মি, ২৫০০ গছহেঃ এপ্রিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ১ম নিৰণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০১৯-২০*	ঝুক ৰোপণ ২ মি $\times$ ২ মি, ২৫০০ গছহেঃ এপ্রিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ২য় নিৰণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২০-২১*	ঝুক ৰোপণ ৩ মি $\times$ ৩ মি, ২৫০০ গছহেঃ এপ্রিল-জুনৰ ভিতৰত; এলেকাৰ জি পি এছ মাৰ্কিং ৩য় নিৰণি :
২০২১-২২*	৪য় নিৰণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২২-২৩*	৫য় নিৰণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৩-২৪*	৬ষ্ঠ নিৰণি : আগৰ বছৰ ৰোৱা পুলিৰ মৰা-দুৰ্বল পুলিবোৰ সলনি কৰা
২০২৪-২৫*	৭ষ্ঠ নিৰণি :
২০২৫-২৬*	৮ষ্ঠ নিৰণি :

* গছ ৰোৱাৰ পিছত পাঁচ বছৰৰ বিৰতিত ছিলভি কালচাৰেল ঠিনিং (কলপ দিয়া) প্ৰক্ৰিয়া চলাব লাগিব।

উৎস : প্ৰফ'মা- ৩, তালিকা-৩.১০ / বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু বাসিন্দাসকলৰ সৈতে আলোচনা।

কাঠ ভিন্ন বনজ উৎপাদনৰ খণ্ড ৰোপণৰ বাবে কাৰ্য পৰিকল্পনা

ৰোপণক্ষেত্ৰৰ নাম	: এন টি এফ পি ৰোপণ
ৰোপণৰ সময়	: ২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ (১০ বছৰ)
ৰোপণ ক্ষেত্ৰৰ আয়তন	: ৫০ হেক্টেক
ব্যৱধান	: ২ মি $\times$ ২ মি ২৫০০ গছ প্ৰতি হেক্টেক
গছৰ সংখ্যা	: ১,২৫০০০ (বছৰি প্ৰায় ৩১,২৫০ কৈ)
খণ্ডৰ সংখ্যা	: ৪টা (হেক্টেৰে প্ৰতি ২৫)
প্ৰজাতি	: আমলখি, হলিখি, ভূমোৰা, ভহেৰা, আম মধুৰিআম, নিম, অৰ্জুন আদি।
পৰিমাণ	: এ পি এফ বি চি এছৰ অনুমোদন ক্ৰমে (প্ৰতি দুই বছৰৰ মূৰত ২০ শতাংশ বৃদ্ধি পাব)

ବୋପଣ କର୍ମ ଆଁଚନି

ବିତ୍ତୀୟ ସର୍ଷ	କାମକାଜ
୨୦୧୬-୧୭	ଉପ୍‌ୟୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରାକୃତିକଭାବେ ସରା ଗୁଡ଼ି ପରୀକ୍ଷଣ—ସନ୍ତ୍ରାନ୍ତିକାରୀ ଆର୍କ ଜୈରିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନିର୍ବାଚନ । ଏଲେକା ୫୦ ହେଟ୍‌ରତକୈ କମ ନହଯ । ଡିଚେମ୍ବର-ଜାନୁଆରୀତ ଭୂମି ଚିନାକ୍ଷକରଣ, ୪ଟାକୈ ଲ୍ଲକତ ବିଭିନ୍ନ, ଭୂମି ଉନ୍ନତକରଣ, ଭୂମିର କାମ ତିନି ବେବ୍ୟୁକ୍ତ ବେବେ
୨୦୧୭-୧୮*	ଲ୍ଲକ ବୋପଣ ୨ ମି $\times$ ୨ ମି, ୨୫୦୦ ଗଛହେ : ଏପ୍ରିଲ-ଜୁନର ଭିତରତ; ଏଲେକାର ଜି ପି ଏହ୍ ମାର୍କିଂ
୨୦୧୮-୧୯*	ଲ୍ଲକ ବୋପଣ ୨ ମି $\times$ ୨ ମି, ୨୫୦୦ ଗଛହେ : ଏପ୍ରିଲ-ଜୁନର ଭିତରତ; ଏଲେକାର ଜି ପି ଏହ୍ ମାର୍କିଂ ୧ମ ନିରଣି : ଆଗର ବଢ଼ିବ ବୋରା ପୁଲିର ମରା-ଦୁର୍ବଳ ପୁଲିବୋର ସଲନି କରା
୨୦୧୯-୨୦*	ଲ୍ଲକ ବୋପଣ ୨ ମି $\times$ ୨ ମି, ୨୫୦୦ ଗଛହେ : ଏପ୍ରିଲ-ଜୁନର ଭିତରତ; ଏଲେକାର ଜି ପି ଏହ୍ ମାର୍କିଂ ୨ୟ ନିରଣି : ଆଗର ବଢ଼ିବ ବୋରା ପୁଲିର ମରା-ଦୁର୍ବଳ ପୁଲିବୋର ସଲନି କରା
୨୦୨୦-୨୧*	ଲ୍ଲକ ବୋପଣ ୩ ମି $\times$ ୩ ମି, ୨୫୦୦ ଗଛହେ : ଏପ୍ରିଲ-ଜୁନର ଭିତରତ; ଏଲେକାର ଜି ପି ଏହ୍ ମାର୍କିଂ ୩ୟ ନିରଣି :
୨୦୨୧-୨୨*	୪ୟ ନିରଣି : ଆଗର ବଢ଼ିବ ବୋରା ପୁଲିର ମରା-ଦୁର୍ବଳ ପୁଲିବୋର ସଲନି କରା
୨୦୨୨-୨୩*	୫ୟ ନିରଣି : ଆଗର ବଢ଼ିବ ବୋରା ପୁଲିର ମରା-ଦୁର୍ବଳ ପୁଲିବୋର ସଲନି କରା
୨୦୨୩-୨୪*	୬ୟ ନିରଣି : ଆଗର ବଢ଼ିବ ବୋରା ପୁଲିର ମରା-ଦୁର୍ବଳ ପୁଲିବୋର ସଲନି କରା
୨୦୨୪-୨୫*	୭ୟ ନିରଣି :
୨୦୨୫-୨୬*	୮ୟ ନିରଣି :

* ଗଛ ବୋରାର ପିଛତ ପାଁଚ ବଢ଼ିବ ବିରତିତ ଛିଲଭି କାଲଚାରେଲ ଠିନିଂ (କଲପ ଦିଯା) ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚଲାବ ଲାଗିବ ।

ଉତ୍ସ : ପ୍ରଫର୍ମା- ୩, ତାଲିକା-୩.୧୦ । ବନ ବିଭାଗର ବ୍ୟକ୍ତି ଆର୍କ ବାସିନ୍ଦାସକଳର ସେତେ ଆଲୋଚନା ।

৪.৫। নার্চার্বী উন্নয়ন পরিকল্পনা

নিজিবাণুর জে এফ এম চির বাবে গ্রহণ কৰা নার্চার্বী উন্নয়ন পরিকল্পনা তলত দিয়া ধৰণৰ নার্চার্বীসমূহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৰা হৈছে।

ক) জে এফ এম চির অধীনৰ লোকসকলৰ নার্চার্বী (বিভাগীয় নার্চার্বীকে ধৰি)

নিজিবাণুর জে এফ এম চির নিকটৱৰ্তী অন্যান্য নার্চার্বীৰ বিতং তথ্য তলত দিয়া হ'ল।

জে এফ এম চি নার্চার্বী

নার্চার্বী উন্নয়ন পরিকল্পনা নিজিবাণুর জে এফ এম চি-ৰ নার্চার্বী উন্নয়ন পরিকল্পনা নিম্নোক্ত ধৰণৰ নার্চার্বীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল—

তালিকা- ১১ (ক) জে এফ এম চিৰ নার্চার্বী, নিজিবাণুর জে এফ এম চি

নার্চার্বীৰ স্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বৰ্ষ	বীজৰ পৰিমাণ	মন্তব্য
গাঁৱৰ মাজত	মুখ্য- শাল, চেণ্টণ	২০১৬-১৭	৩৭০০০	২০১৭-২০১৮ বৰ্ষত গ্রহণ কৰিব পৰাকৈ গছ পুলি প্ৰদান
	সংলগ্ন — গমাৰি, শিশু, তিতাচপা, ঘোঁৰানিম, খায়ৰ আদি		৩৭০০০	
	এন টি এফ পি		৫০০০০	
	মুখ্য- শাল, চেণ্টণ	২০১৭-১৮	৩৭০০০	২০১৮-২০১৯ বৰ্ষত গ্রহণ কৰিব পৰাকৈ গছ পুলি প্ৰদান
	সংলগ্ন — গমাৰি, শিশু, তিতাচপা, ঘোঁৰানিম, খায়ৰ আদি		৩৭০০০	
	এন টি এফ পি		৮৫০০০	
	মুখ্য- শাল, চেণ্টণ	২০১৮-১৯	৩৭০০০	২০১৯-২০২০ বৰ্ষত গ্রহণ কৰিব পৰাকৈ গছ পুলি প্ৰদান
	সংলগ্ন — গমাৰি, শিশু, তিতাচপা, ঘোঁৰানিম, খায়ৰ আদি		৩৭০০০	
	এন টি এফ পি		৪০০০০	
	মুখ্য- শাল, চেণ্টণ	২০১৯-২০	৩৭০০০	২০২০-২০২১ বৰ্ষত গ্রহণ কৰিব পৰাকৈ গছ পুলি প্ৰদান
	সংলগ্ন — গমাৰি, শিশু, তিতাচপা, ঘোঁৰানিম, খায়ৰ আদি		৩৭০০০	
	এন টি এফ পি		৪০০০০	

উৎসঃ প্ৰফৰ্মা- ৩, তালিকা-৩.১১। বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৪.৬। প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা- ১০ বছৰ

নিজিবাণুর জে এফ এম চিৰ বৃক্ষ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল। এই পৰিকল্পনাই দহ বছৰ সামৰি লৈছে।

ক) কাঠৰ প্ৰজাতিঃ শাল, চেণ্টণ আৰু আনুষংগিক।

তালিকা- ১২ (ক) নিজিরাগুরি জে এফ এম চির বৃক্ষরোপণৰ প্রতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	চিকিৎসা
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ	শালৰ সহযোগী গচ্ছৰ খণ্ড রোপণৰ পৰিকল্পনা
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ	কাঠখৰি আৰু বাঁহৰ সৈতে সুকাঠী রোপণৰ পৰিকল্পনা

উৎস : বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

খ) বাঁহ

তালিকা- ১২ (খ) নিজিরাগুরি জে এফ এম চির বাঁহ খেতিৰ প্রতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	চিকিৎসা
২০১৬-১৭ — ২০২৫-২৬	কাঠখৰি আৰু বাঁহৰ সৈতে সুকাঠী রোপণৰ পৰিকল্পনা

উৎস : বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গ) ইঞ্চন কাঠ রোপণ

তালিকা- ১২ (গ) নিজিরাগুরি জে এফ এম চির ইঞ্চন কাঠ রোপণৰ প্রতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	চিকিৎসা
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ	চেণ্ণণ আৰু বাঁহৰ সৈতে ইঞ্চন কাঠ রোপণৰ পৰিকল্পনা

উৎস : বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

ঘ) এন টি এফ পি/ওষধি গচ্ছ খেতি

তালিকা- ১২ (ঘ) নিজিরাগুরি জে এফ এম চির এন টি এফ পি/ওষধি গচ্ছ খেতিৰ প্রতিপালন পৰিকল্পনা

বৰ্ষ	চিকিৎসা
২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬লৈ	কাঠ ভিন্ন আন গচ রোপণৰ পৰিকল্পনা

উৎস : বন বিভাগৰ ব্যক্তি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৪.৭। অন্যান্য অভিযানৰ পৰিকল্পনা

নিজিরাগুরি জে এফ এম চির অন্যান্য অভিযানৰ পৰিকল্পনাসমূহ

তালিকা- ১৩ : নিজিরাগুরি জে এফ এম চির অন্যান্য অভিযানৰ পৰিকল্পনাসমূহ

অভিযান	প্ৰয়োজন (আছে/নাই)	দায়িত্ব	মাহ/বছৰ	এলেকা (হেক্টেৰ)
তেনে পৰিকল্পনা নাই				

উৎস : প্ৰফ'ৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৩/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৫। প্রত্যাশিত লাভ

নিজিবাণুরি জে এফ এম চির সদস্যসকলে প্রদান করা বন সুবক্ষাৰ পৰা আশা কৰা লাভ এই উপ-শাখাত প্রদান কৰা হৈছে। লগতে অংশীদাৰিত্ব কৰ্মসূচীৰ লাভো দিয়া হৈছে।

৫.১। কাঠ আৰু ঘাঁহ-বনৰ প্রত্যাশিত লাভ

নিজিবাণুরি জে এফ এম চিৰ বাবে ওপৰৰ বিষয়টো তলত তালিকাবদ্ধ কৰা হৈছে। এই সম্ভাৱনীয় লাভ হৈছে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত ইয়াৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা কৰা বন সুবক্ষাৰ লাভ।

তালিকা- ১৪ : নিজিবাণুরি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তর্গত বনাঞ্চলৰ সদস্যসকলে আশা কৰা লাভ

দ্রব্য	মাহ	বৰ্ষ	পৰিমাণ
কাঠখৰি	গোটেই বছৰ জুৰি	২০২১-২২	প্ৰতি পৰিয়ালে ২ কুইণ্টল/ বছৰে
ঘৰৰ বাবে কাঠ	গোটেই বছৰ জুৰি	২০২৫-২৬	বছৰে প্ৰতি পৰিয়ালে ২-৩ ট্ৰাকংকৈ
সঁজুলিৰ বাবে সৰু কাঠ	গোটেই বছৰ জুৰি	২০২৫-২৬	বছৰে প্ৰতি পৰিয়ালে ৭-৮ ট্ৰাকংকৈ
ঝাঁহ		২০১৭-১৮ আগষ্টে	১০০ টা
খুটা			
ঝাঁহ আৰু বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য			
এন টি এফ পি	জুন-জুলাই	২০২১-২২ আগষ্টে	১ এম টি
মজুৰি	খুতুৰ ভিতৰত ৰোপণ	২০১৬-২১৭ আগষ্টে	
অন্যান্য			

উৎস : প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৪/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৫.২। অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ

নিজিবাণুরি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ অন্তর্গত বনাঞ্চলত অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ এনেধৰণৰ :

তালিকা- ১৫ : নিজিবাণুরি জে এফ এম চিৰ অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ

পদ্ধতি	দ্রব্য
সমবিতৰণ	এন টি এফ টি
সদস্যসকলৰ পৰা মুকলিভাৱে (বিনামূল্যে)	
সংগ্ৰহ কৰা	কাঠখৰি
অন্যান্য পদ্ধতি	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদনৰ সংসাধন

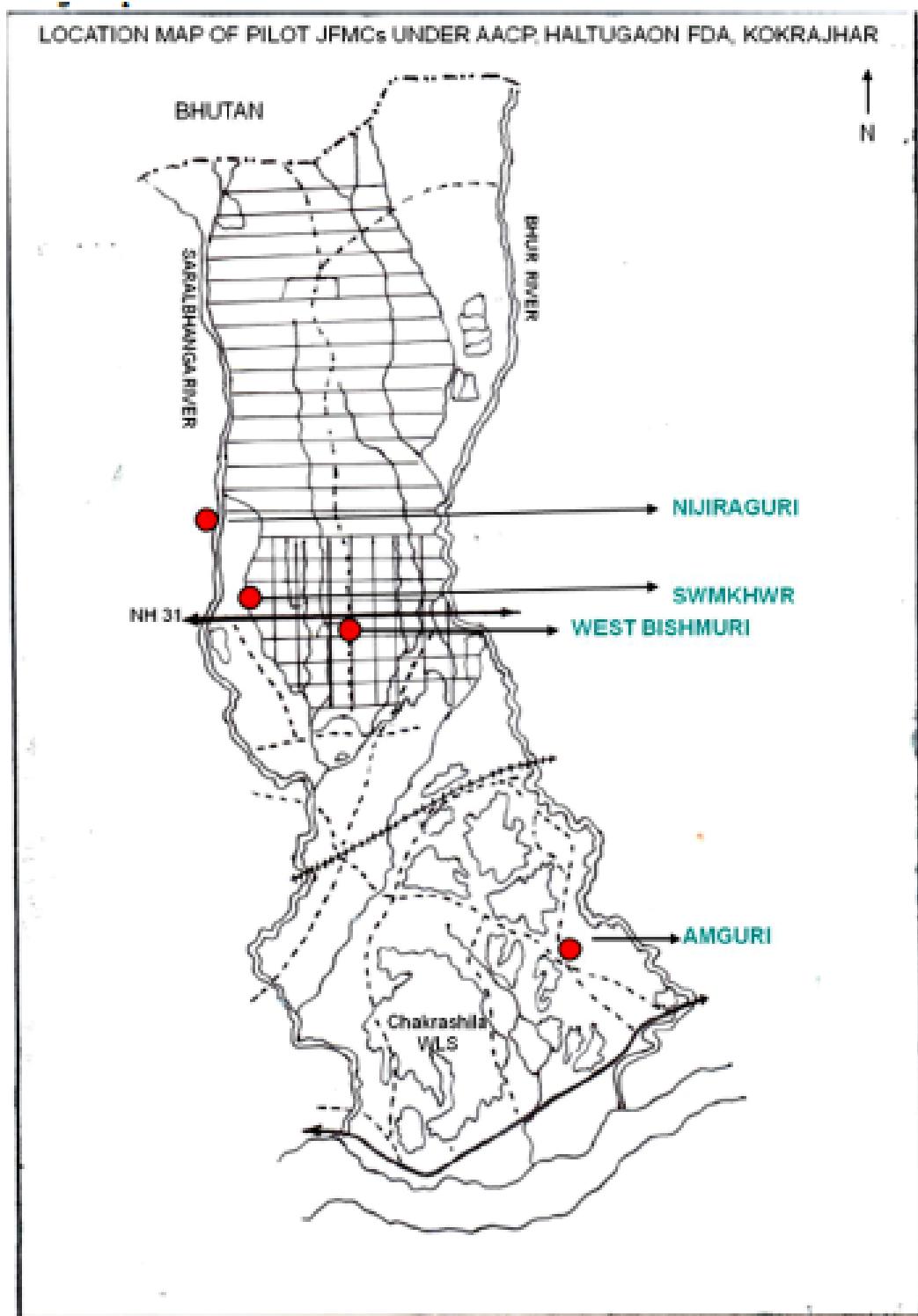
উৎস : প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৫/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৬. পরিশিষ্ট তালিকা

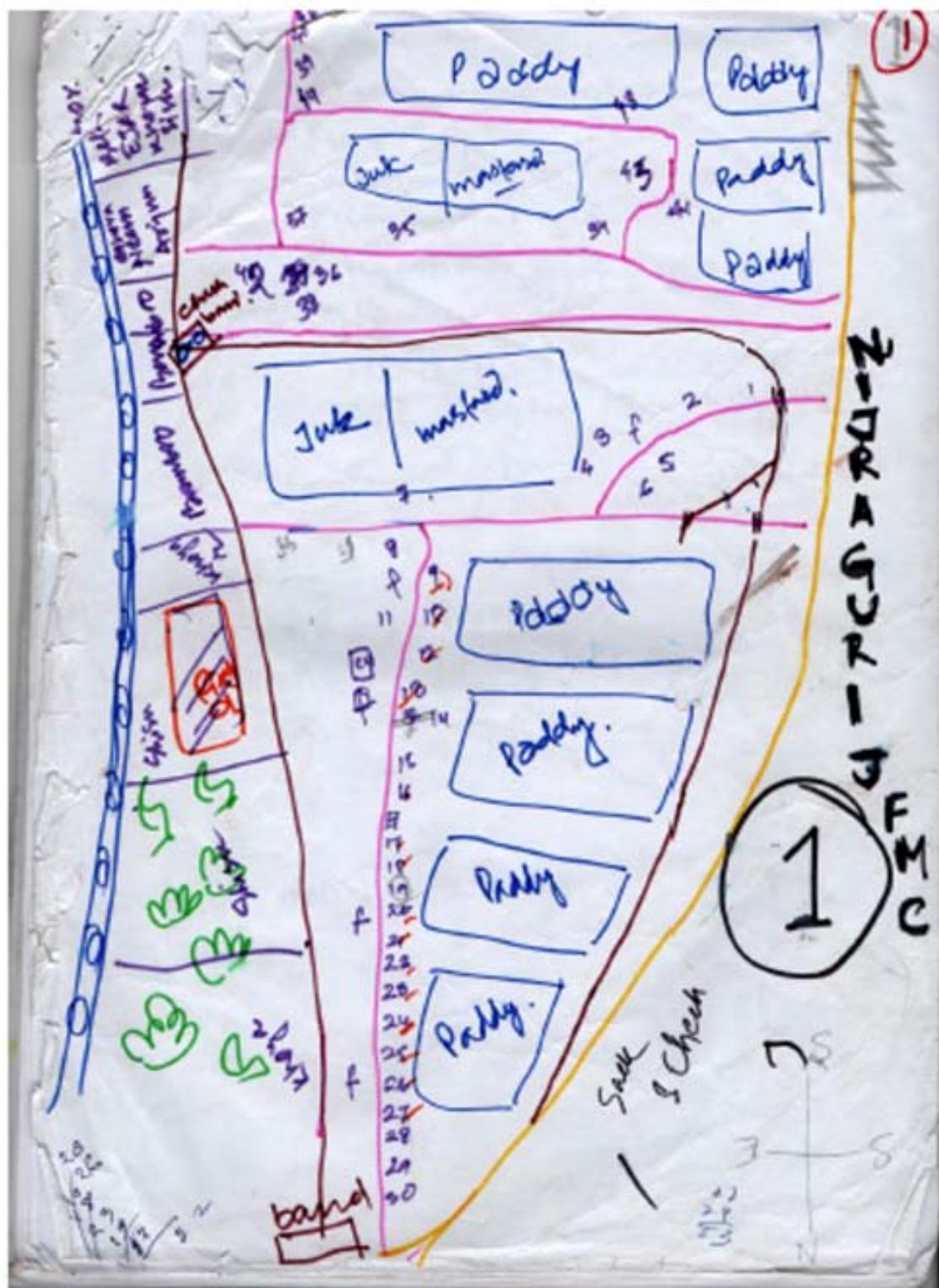
পরিশিষ্ট নং	শিরোনাম	পৃষ্ঠা নং
১	মানচিত্র	
	গাঁৱৰ মানচিত্র	৩৫
	গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্র	৩৬
	গাঁৱৰ সম্পদৰ মানচিত্র	৩৭
২	গাঁৱৰ ভূমি ব্যবহাৰৰ মানচিত্র (জি আই এছ)	৩৮
৩	পি আৰ এ অনুশীলন	৩৯
	সামাজিক মানচিত্রায়ন	৩৯
	সম্পদৰ স্থানাংক	৪২
	সময়কালীন সমীক্ষা	৪৩
	জীৱিকাৰ ঋতু	৪৪
	ভেন ডায়েগ্রাম	৪৬
	চাপাটি ডায়েগ্রাম	৪৭
	অগ্রাধিকাৰ স্থানাংক	৪৮
৫	আলোকচিত্র	৪৯
৬	জে এফ এম চি'ৰ সদস্যসকলৰ তালিকা	৫২
৭	পূৰণ কৰা তালিকা (প্ৰফ'ম' ১ৰ পৰা প্ৰফ'ম' ৪) তালিকাৰ সংখ্যা- ১-১৯	৫৩

পরিশিষ্ট ১

গাঁৰৰ মানচিত্ৰ :

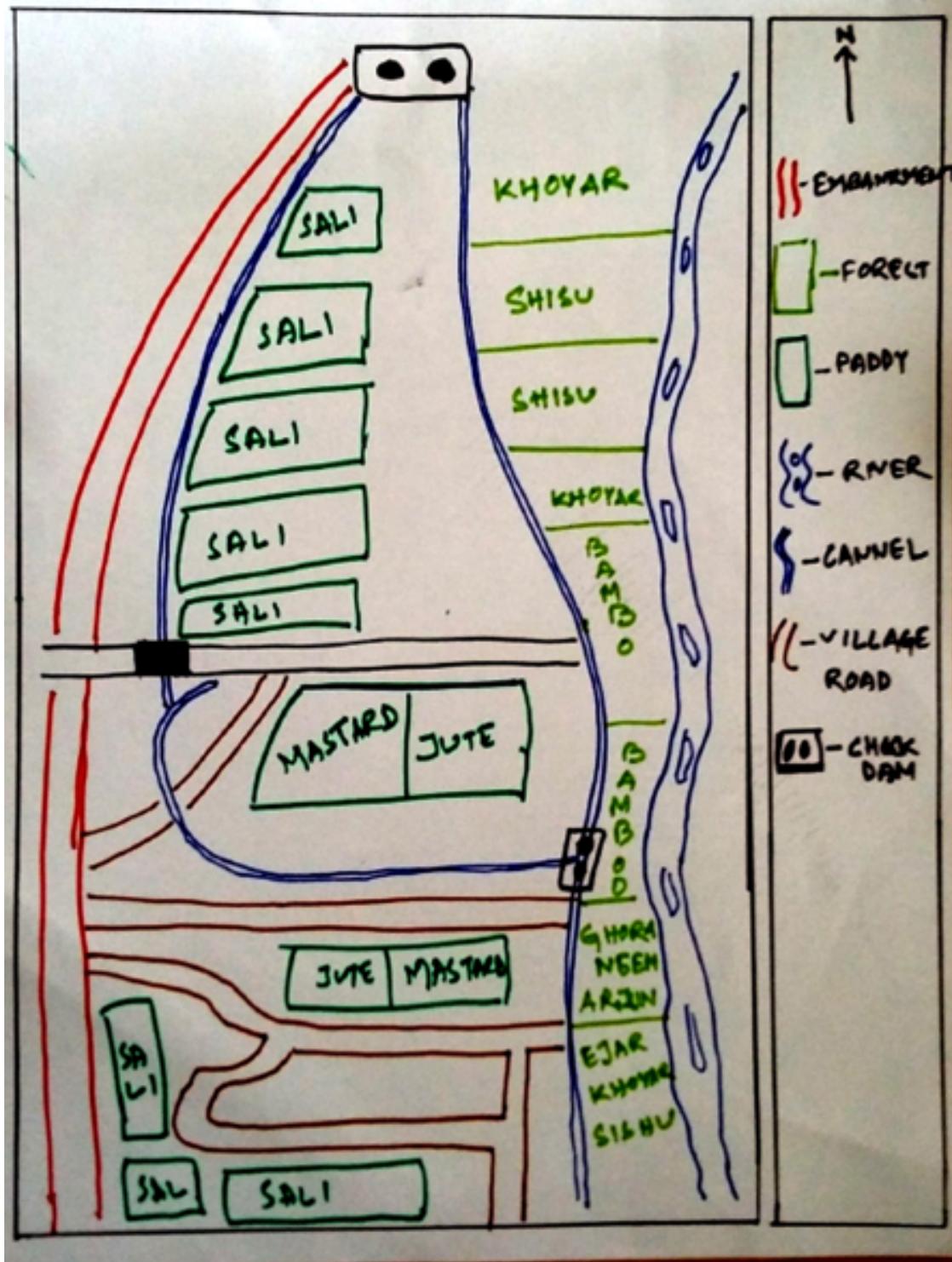

সামাজিক মানচিত্র :

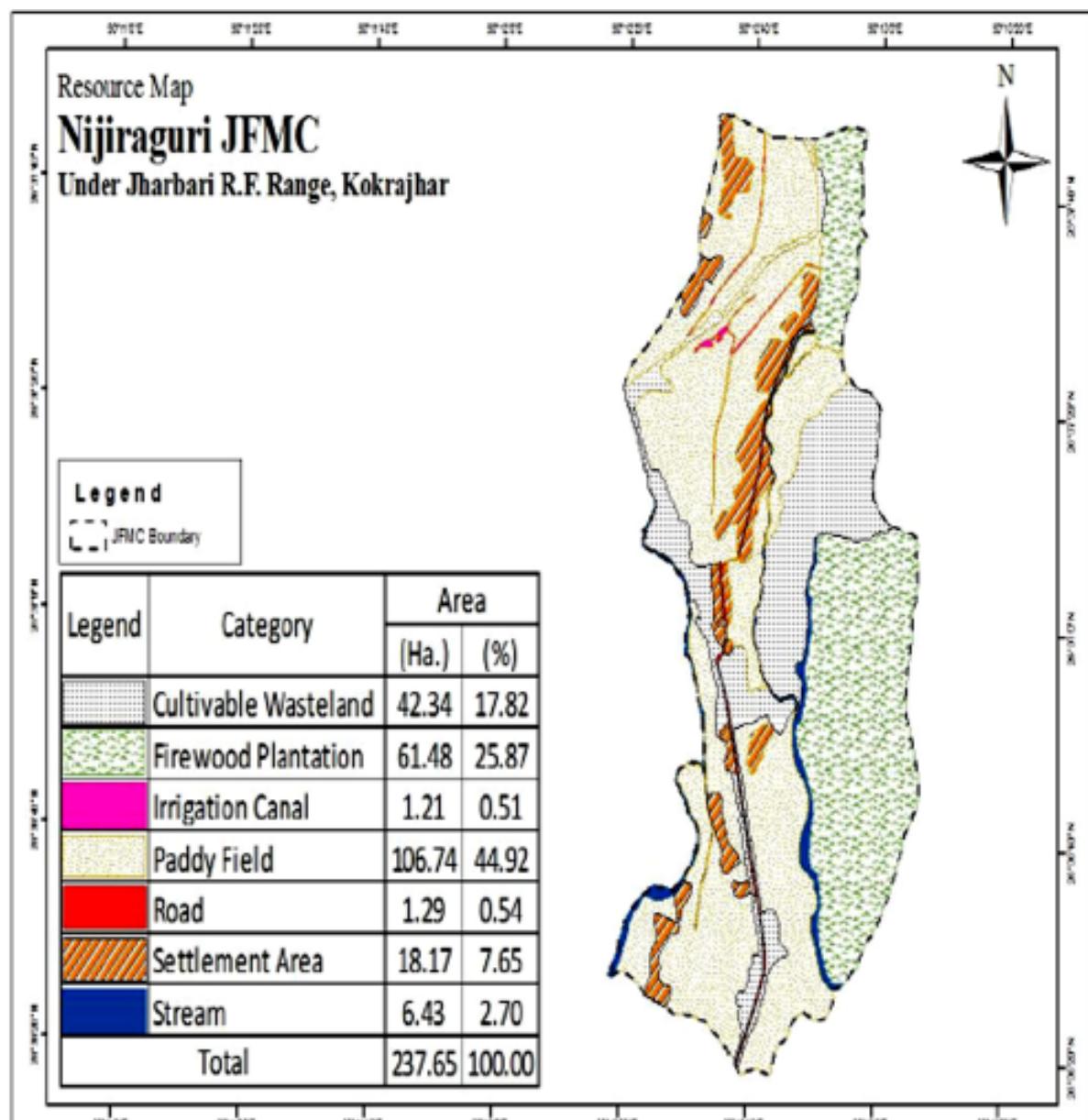
সম্পদ মানচিত্র :

resource map of NIJIRAGURI

পরিশিষ্ট ২

গাঁৰৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ মানচিত্ৰ (জি আই এছ)

Source: Google earth Imagery

Prepared by: Indian Institute of Entrepreneurship

পরিশিষ্ট ৩

অংশগ্রহণমূলক গ্রামীণ কার্যসূচী (পি আৰ এ)

অংশগ্রহণমূলক গ্রামীণ মূল্যায়নৰ স্থান আৰু সময় :

অংশগ্রহণকাৰীৰ সংখ্যা	৬০
সময়	পুৱা ১.৩০ বজাত, ৬ জুন, ২০১৬
স্থান	ৰাজহুৰা ভৱন, নিজিৰাণ্ডি গাঁও

তালিকা-৩.১ নিজিৰাণ্ডি জে এফ এম চিৰ অন্তর্গত গাঁওসমূহৰ বৰ্ণনা

ক্রমিক নং	গাঁৰৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	জনসংখ্যা		
			মুঠ	পুৰুষ	মহিলা
১	নিজিৰাণ্ডি	৩৩	১৬৬	৮০	৮৬
২	দিদানপুৰি	১৩	৬৭	৩২	৩৫
	মুঠ	৪৬	২৩৩	১১২	১২১

উৎস : ক্ষেত্ৰ সমীক্ষা

অংশগ্রহণমূলক গ্রাম্য পৰিমাপৰ অনুশীলনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা অংশগ্রহণমূলক গ্রাম্য পৰিমাপৰ বিভিন্ন আহিলা :

- ১) সামাজিক মানচিত্ৰ
- ২) বিভীষণ শ্ৰেণীবিভাগ
- ৩) সময়সীমা পর্যালোচনা
- ৪) ঝাতুকালীন বিশ্লেষণ
- ৫) চাপাটি বেখাচিত্ৰ

৩.১ সামাজিক মানচিত্ৰ

নিজিৰাণ্ডি জে এম চিৰ অন্তর্গত গাঁওবাসীৰ সামাজিক মানচিত্ৰ অংকনৰ বেলিকা গাঁওবাসীৰ আৰ্থ-সামাজিক দিশত দৃষ্টিগত কৰাৰ উপৰিও গাঁওখনৰ ঘৰ-দুৱাৰৰ নাই, শিক্ষানুস্থানৰ সংখ্যা, সামাজিক পৰিবেশ আৰু পৰিয়ালৰ মাজত ধৰ্মীয় বিশ্বাস আদিলৈ লক্ষ্য কৰা হৈছে। গাঁও আৰু সামাজিক অনুষ্ঠানসমূহত সজাগতা শিবিৰ সম্পন্ন কৰা হৈছিল। গাঁওবাসী মানচিত্ৰ অংকনৰ দিশত উৎসাহী হোৱা গুণে তেওঁলোকে আগ্রহেৰে অংশ প্ৰহণ কৰিছিল।

গাঁওবাসীয়ে প্ৰথমতে গাঁৰৰ মূল পথ অংকন কৰিছিল, তাৰ পাছত পি আৰ এ-ৰ দল সদস্যৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ নিজ নিজ বাসস্থান, গাঁৰৰ উল্লেখযোগ্য স্থান, চৰকাৰী কাৰ্যালয় আদি চিহ্নিত কৰিছিল। সকলো গঁএগই নিজ নিজ বাসস্থান মানচিত্ৰত বিচাৰি দেখুৱাইছিল। ইয়াৰ পাছত গাঁওবাসীয়ে তেওঁলোকৰ নিজ নিজ বাসস্থানৰ প্ৰকাৰ আৰু ইন্দিৰা আবাস যোজনাৰ অধীনৰ ঘৰবোৰৰ খবৰ দিছিল।

তালিকা-৩.২ : গাঁও সম্পর্কে তথ্য

সামাজিক তথ্য	গাঁও	নিজিরাগুৰি	দিদানপুৰি
	মুঠ জনসংখ্যা	১৬৬	৬৭
	পুরুষ	৮০	৩২
	মহিলা	৮৬	৩৫
	মুঠ পৰিয়াল	৩৩	১৩
	পকীঘৰৰ সংখ্যা	—	—
	খেৰি সংখ্যা	৩২	১৩
	অর্ধ-পকী ঘৰৰ সংখ্যা	১	—
ক্ষেত্ৰ চিহ্ন	দলং	২	—
	জান	২	১
	নদী	১	একে নৈ
	জনস্বাস্থ্য বিভাগ	১	—
	ৰাজহৰা সভাগৃহ	১	—
	ৰাহৰা দমকল	৫	১
	কুঁৱা	১	—
	মথাউৰি	১	একে
	বান	১	১
	খেল পথাৰ	১	—

সামাজিক মানচিত্রত সন্ধান

- সামাজিক মানচিত্রের সৈতে জড়িত তথ্যের পরা জানিব পরা গ'ল যে, গাঁওখনের ৪৬ টা বাসগৃহের ভিতরত ৪৫ টা বাসগৃহই খেবের বা কেঁচা। গাঁওখনত ১টা মাত্র আধা পকা ঘৰ আছে। গোটেই গাঁওখনতে দৰিদ্র সীমাবেখাৰ অধীনৰ লোকসকলৰ বাবে ইন্দিৰা আৱাস যোঁজনাৰ অধীনত কোনো ঘৰ নাই। উল্লেখযোগ্য যে, চৰকাৰৰ এই ইন্দিৰা আৱাস যোঁজনাৰ অধীনত দুখীয়া লোকসকলে ঘৰ লাভ কৰে।
- গাঁওখনত ঘৰবোৰের উপৰিও উল্লেখযোগ্য ঠাই হ'ল — ৰাজহৰা ভৱন, বিদ্যালয় আৰু খেলপথাৰ, জুৰি, কুৰা, বাঞ্ছ, হেণ্ড পাম্প আৰু দলং মানচিত্রত চিহ্নিত কৰা হৈছে।
- গাঁওখনত পানীৰ প্ৰধান উৎস হৈছে, ৰাজহৰা হেণ্ড পাম্প আৰু নদী আৰু জুৰি — য'ব পানী গাঁওবাসীয়ে দৈনন্দিন প্ৰয়োজনত খৰচ কৰে। কিষ্ট ইবিলাকত পানীৰ পৰ্যাপ্ততা মাত্ৰ ৪-৬ মাহ (বাৰিষা দিনত)।
- গাঁওখনত শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁৱৰ একমাত্ৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়টো গাঁৱৰ পৰা ১ কিলোমিটাৰ দূৰেত। গাঁওখনত এটা অংগনৱাদৃষ্টি কেন্দ্ৰ আছে; কিষ্ট আমোদজনক কথাটো হল যে ইয়াৰ কোনো নিজা ভৱন নাই। ৰাজহৰা ভৱনতে ইয়াৰ কাম-কাজবোৰ চলায়।
- গাঁৱৰ সকলো লোক বড়ো জনগোষ্ঠীৰ। তেওঁলোকৰ আটায়ে হিন্দু ধৰ্মৰ।

আর্জিত তথ্য :

- নিজিৰাগুৰি জে এফ এম চিৰ গাঁৱৰ ভিতৰত বিদ্যুৎ উপলব্ধ নহয়। অৱশ্যে তাৰে কিছুসংখ্যকে সৌৰশক্তি ব্যৱহাৰ কৰে। গাঁওবাসীৰ মাজত এল পি জিৰ সংযোগ নাই। এতিয়াও তেওঁলোক বনৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰশীল হৈ আছে আৰু বন্ধন কাৰ্যৰ বাবে কাঠখৰি ব্যৱহাৰ কৰে। তেওঁলোক বনলৈ গৈ কাঠখৰি সংগ্ৰহ কৰাটো বন ধৰংসৰ এক অন্যতম কাৰণ আৰু বন বিভাগৰ বাবে চিন্তনীয় বিষয়।
- ডাকঘৰৰ সৈতে প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ ৰাবৰাৰীত অৱস্থিত, যিটো জে এফ এম চিৰ পৰা দূৰত্ব ৪ কিঃমিঃ। স্বাস্থ্য পৰীক্ষাৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে যথেষ্ট দূৰত্ব অতিক্ৰম লাগে।
- গাঁৱত তথা ৰাজহৰা সভাঘৰটোত বিভিন্ন সভা আদি অনুষ্ঠিত হয়। মুখ্য সভাসমূহ হ'ল — গাঁও পথগায়তৰ সভা, গাঁওবুদ্ধাৰ সভা, বন বিভাগৰ সভা আৰু অন্যান্য ৰাজনৈতিক সভা।
- ঘৰৱা পশুধনৰ উপলব্ধ উৎসৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে বনৰ ওপৰত আৰু পশুধন পালন কৰা পৰিয়ালসমূহৰ সক্ষমতাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিব লাগে। জে এফ এম চিটোৰ দুখন গাঁও পশুখাদ্যৰ বাবে শস্যৰ অৱশিষ্ট, উদ্বিদজাত খাদ্য, ঘাঁঁহ আৰু সেউজ খাদ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।
- কিছুসংখ্যক চৰণীয়া পথাৰ আছে যিসমূহ গাঁওবাসীয়ে পশুপালনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰে। এই পথাৰসমূহ সৰ্বাধিক ছয়মাহৰ বাবে উপলব্ধ হয়।
- সামুহিক বজাৰৰ বাবে নিজিৰাগুৰি জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীয়ে ৭ কিঃমিঃ দূৰত্বৰ পাটগাঁৱলৈ যাব লাগে। ৰকৱা সামগ্ৰী, দৈনন্দিন ব্যৱহাৰ্য সামগ্ৰী, কাপোৰ আৰু মনোহাৰী সামগ্ৰী আদি বিভিন্ন ষ্টলত বিক্ৰী হয়।

৩.২ সম্পদৰ স্থানাংক

সম্পদায়ৰ বিভিন্ন ধৰণৰ সম্পদৰ গৰাকীৰ অৱস্থা চিহ্নিত আৰু বিশ্লেষণ কৰি পৰিয়ালসমূহৰ সদস্যসকলৰ সম্পদৰ স্থানাংক বা ভাল-বেয়া অৱস্থাৰ স্থানাংক নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়। এই স্থানাংক নিৰ্ধাৰণে প্ৰকল্পৰ হিতাধিকাৰীসকলৰ আৰ্থ-সামাজিক স্তৰ নিৰ্ধাৰণৰ বিষয়ে জনাত মূল্যায়নকাৰীসকলক সহায় কৰে আৰু স্থানীয় মানুহৰ সম্পদ/অৱস্থা আদিৰ সংজ্ঞা আৰু সূচক নিৰ্ধাৰণতো সহায় কৰে।

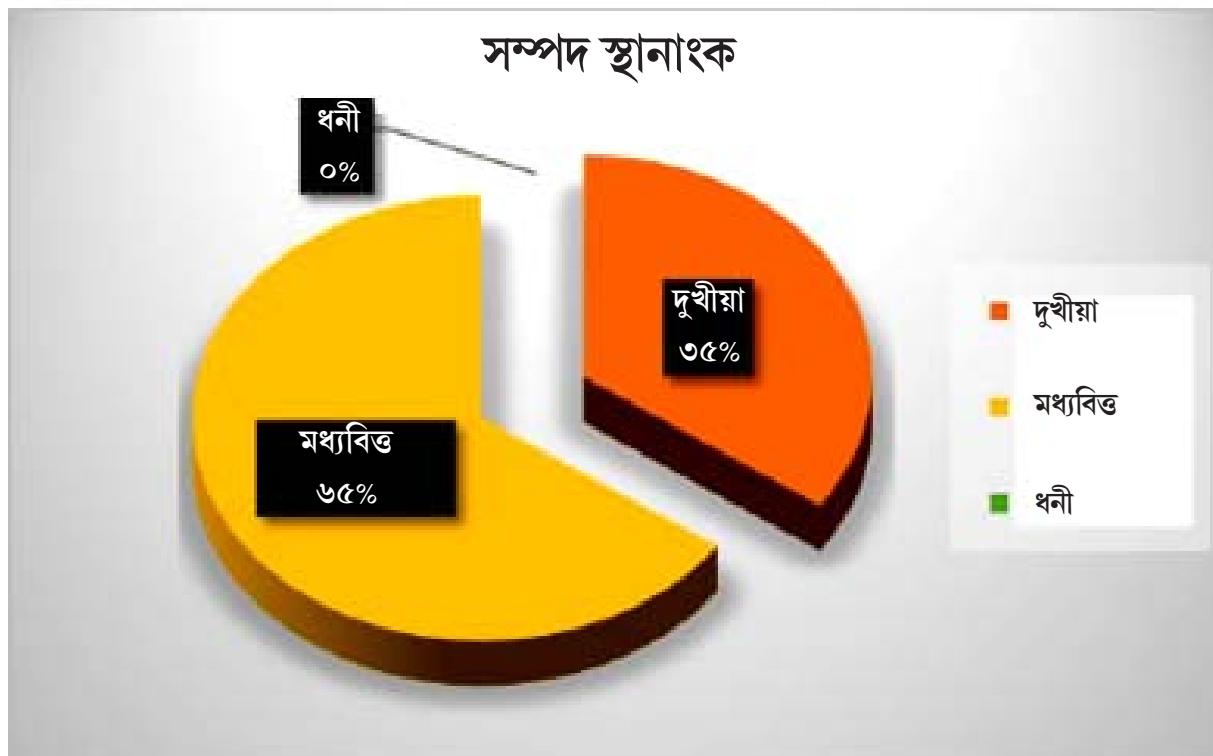
নিম্নোক্ত দিশসমূহৰ বিচাৰেৰে সম্পদৰ ক্ৰম উলিয়াৰ পৰা যায় : -

ক) ভূমি দখল

খ) জীৱিকা

এনে অৱস্থাত ৩৪.৭৮ শতাংশ লোক দুখীয়া আৰু প্ৰায় ৬৫.২২ শতাংশ লোক মধ্যবিত্ত আৰু ০ শতাংশ লোকক ধনী লোকৰ শাৰীত ধৰিব পৰা যায়। দুখীয়া মানুহখনিয়ে অনিয়মীয়াকৈ দৈনিক মজুৰি কৰাৰ উপৰিও কেতিয়াবা যথেষ্ট মাটি থকা আন লোকৰ পৰা আধি লয়।

চিত্ৰ ৩.১ : সম্পদ স্থানাংক

৩.৩ সময়কালীন সমীক্ষা

পূর্বের কোনো বিশেষ ঘটনা বা বুরঞ্জীমূলক ঘটনার বিষয়ে জানিবলৈ দলটোরে সময় সীমার পর্যালোচনা করে। দলৰ সদস্যসকলে গাঁওবুঢ়া, বয়স্ক ব্যক্তি আৰু কিছুমান যুৱক-যুৱতীৰ সৈতেও এই ঘটনাবোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰে আৰু এই ঘটনাবোৰে গঞ্জৰ জনজীৱনত কিবা প্ৰভাৱ পেলাইছে নেকি এই বিষয়ে জনাৰ অভিপ্ৰায় কৰে। আমাৰ সময়-সীমাই আগবঢ়োৱা পর্যালোচনা এনে ধৰণৰ—

তালিকা- ৩.৩ : সময়কালীন সমীক্ষা

বছৰ	ঘটনা	ধৰণ
১৯৯২	চুবুৰীয়া গাঁৱৰ পৰা অহা ২৩ ঘৰ মানুহেৰে গাঁওখন প্ৰথম স্থাপন হয়।	গঠনমূলক
১৯৯৩	গাঁওখনৰ আলিবাট নিৰ্মাণ কৰা হয়।	গঠনমূলক
১৯৯৪	গাঁওখনৰ খেলপথাৰ নিৰ্মাণ কৰা হয়।	গঠনমূলক
১৯৯৬, ১৯৯৮	আদিবাসী আৰু বড়ো জনগোষ্ঠীৰ মাজত এক সংঘৰ্ষ হয়।	সামাজিক- ৰাজনৈতিক
১৯৯৬	গাঁৱত সাংঘাতিক বানপানী	অৰ্থনৈতিক
২০০৬	জীৱিকাৰ সন্ধানত গাঁৱৰ প্ৰথমটো দলৰ গুজৰাটলৈ প্ৰজন	অৰ্থনৈতিক
২০০৯	জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত ১৩৪ হেক্টেৰ প্ৰথম গছ ৰোপণ	পৰিবেশমূলক
২০০৯- ২০১০	গাঁৱৰ প্ৰথমটো অংগনৱাদী কেন্দ্ৰ গঠন	সামাজিক
২০১০	গাঁৱত প্ৰথম বি পি এল কাৰ্ড দিয়া হয়	সামাজিক
২০১২	ৰাজহৰা ভৱন স্থাপন কৰা হয়।	সামাজিক
২০১৫	গাঁৱত দ্বিতীয়টো ৰোপণ (৬০ হেক্টেৰ)	পৰিবেশমূলক

১৯৯২ চনত চুবুৰীয়া গাঁওখনৰ পৰা অহা এচাম মানুহক লৈ নিজিৰাগুৰি নামৰ এই নতুন গাঁওখন গঠন কৰা হৈছিল। এই প্ৰজনৰ প্ৰধান কাৰণ আছিল ভূমিৰ দুৰ্ভৱতা। প্ৰথমে সংস্থাপন কৰা ২৩ টা পৰিয়াল সময়ত ৪৬ টা হ'লগৈ। ২০১৩ চনত গাঁৱৰ আলিবাট নিৰ্মাণ কৰা হ'ল। তাৰ পাছৰে পৰা আজিলৈকে গাঁওখনত কোনো ধৰণৰ উন্নয়নমূলক কাম হোৱা নাই।

১৯৯৬ চনত এক জাতিগত সংঘৰ্ষই গাঁওখন জোকাৰি যায়। ফলত গাঁওবাসীৰ অনেকেই গাঁও এৰি শৰনার্থী শিবিৰত আশ্ৰয় লয়গৈ। আকো প্রলয়ংকাৰী বানপানীৰ পিছত গাঁওবাসী আকো গাঁৱলৈ উভতি আহে। তাৰ পাছৰে পৰা কোনো ধৰণৰ ঘটনাৰ তথ্য পোৱা হোৱা নাই।

বৰ্তমানৰ জে এফ এম চি ২০০৯ চনত গঠন কৰা হয়। এনেকৈ ২০০৯ চনত জে এফ এম চি-ৰ এলেকাত ১৩৪ হেক্টেৰ ভূমিত প্ৰথমবাৰৰ গছ ৰোপণ কৰা হয়। ইয়াৰ পাছত ২০১৫ চনত ৬০ হেক্টেৰ ভূমিত দ্বিতীয়বাৰৰ গছ ৰোপণ কৰা হয়।

আজিত তথ্য

- চুবুৰীয়া গাঁৱৰ ভূমিৰ দুৰ্ভৱতাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত গাঁওখন গঠন কৰা হৈছিল।

- ২০০৬ চনত প্রথমটো আত্ম-সহায়ক গোট গঠনৰ পাছত গাঁওবাসীয়ে বাজহুৱা ভৱন (২০১২) আৰু অংগনৱাদী কেন্দ্ৰ (২০০৯-১০), জে এফ এম চি গঠন (২০০৯) আদিৰ দৰে সামাজিক কাম-কাজত আগ ভাগ লয়।
- ১৯৯৬ চনৰ জাতিগত সংঘৰ্ষৰ পাচত, গাঁওবাসী এনে সংঘৰ্ষৰ প্ৰতি সজাগ হ'ল। ইয়াৰ ফলত তেওঁলোকৰ ভালেমান সা-সম্পত্তি নষ্ট হয়।

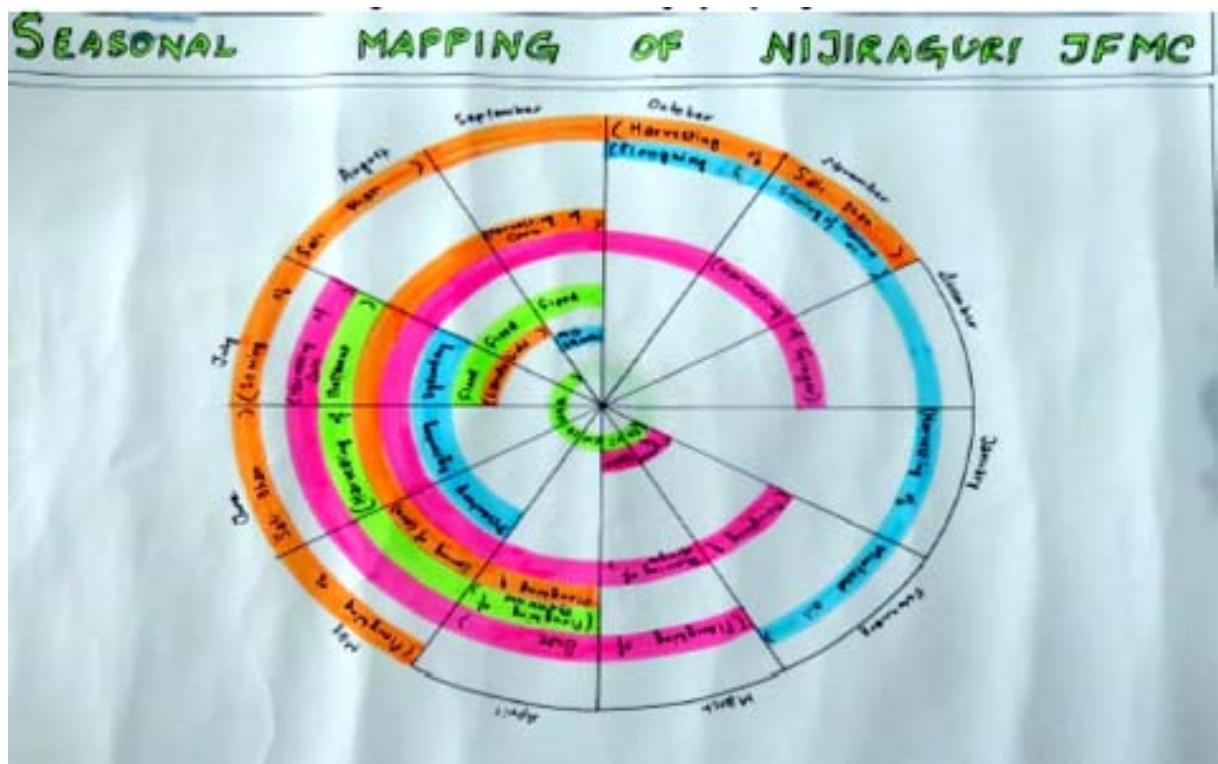
৩.৪ জীৱিকাৰ কাৰ্যসূচী ঝতুকালীন কাৰ্যৰ

স্থানীয় লোকৰ পৰা লাভ কৰা বতৰৰ খবৰে ঝতুকালীন মানচিত্ৰ অংকনত ভালেখিনি অৱিহণা যোগায়। ইয়াৰ দ্বাৰা বছৰটোৰ বিভিন্ন সময়ত বিভিন্ন কামৰ হেঁচা আৰু অসুচল অৱস্থাৰ বিষয়ে জানিব পৰা যায়। দলগতভাৱে হোৱা আলোচনাৰ ভিত্তিত, প্রায়ে ঝতুকালীন পঞ্জিকা তৈয়াৰ কৰি গুটি সিঁচা, ফল ধৰা আৰু ফল সংগ্ৰহৰ কথা চিনাক্ত কৰিব পাৰি।

ইয়াৰ ভিত্তিতে বছৰটোৰ উত্থান-পতনৰ এডাল বেখাচিত্ৰ অংকন কৰিব পৰা যায়। এই বৈচিত্ৰ্যতাত বৃষ্টিপাত, শস্য উৎপাদন, শ্ৰমৰ চাহিদা, বৰ্হি-গমন, মহামাৰী আদিৰ খবৰ, ব্যয়ৰ সীমা আদি সন্ধিবিষ্ট হয়। উৎসৱ আদি উল্লেখযোগ্য সময়ৰ কথাও ইয়াত উল্লেখ থাকে।

ঝতুকালীন মানচিত্ৰত সাধাৰণতে ঝতুকালীন শস্যৰ বিবিধতা থাকে। ঝতুকালীন মানচিত্ৰত আমি বছৰটোৰ কৃষিজনিত শস্যৰ তিনিটা সময়ৰ কাম, যেনে গুটি সিঁচা, ফল ধৰা আৰু ফল সংগ্ৰহৰ কথা বিস্তাৰে উল্লেখ কৰোঁ। ঝতুকালীন মানচিত্ৰৰ পৰা এই কথা প্ৰতীয়মান হ'ল যে, গাঁওখনত মুখ্যতঃ শালিধান, সৰিয়হ, মৰাপাট, তামোল, আদা আৰু গোমধান আদিৰ খেতি কৰা হয়।

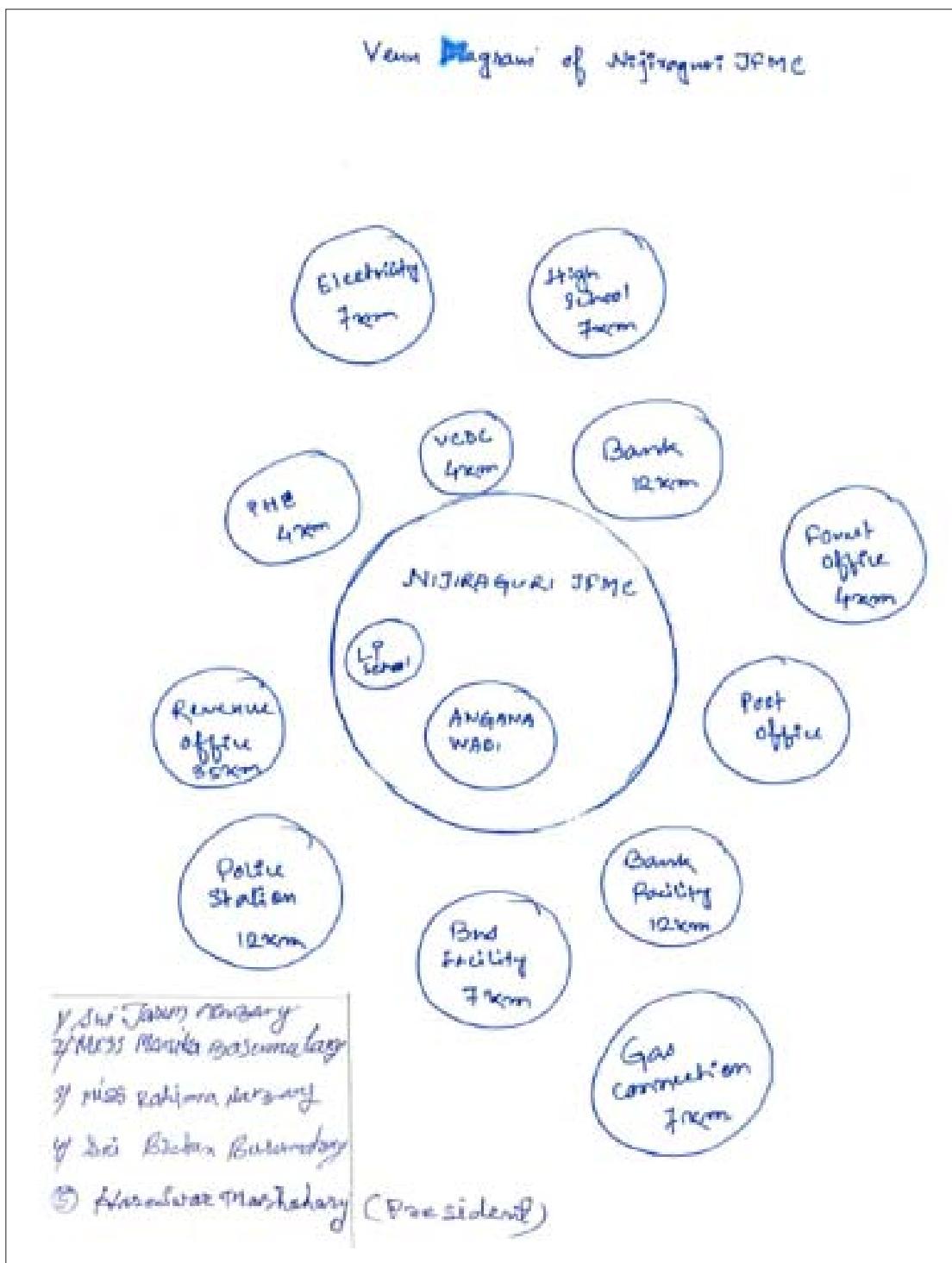
তালিকা ৩.২ ৪ নিজিৰাগুৰি জে এফ এম চিৰ ঝতুকালীন মানচিত্ৰত

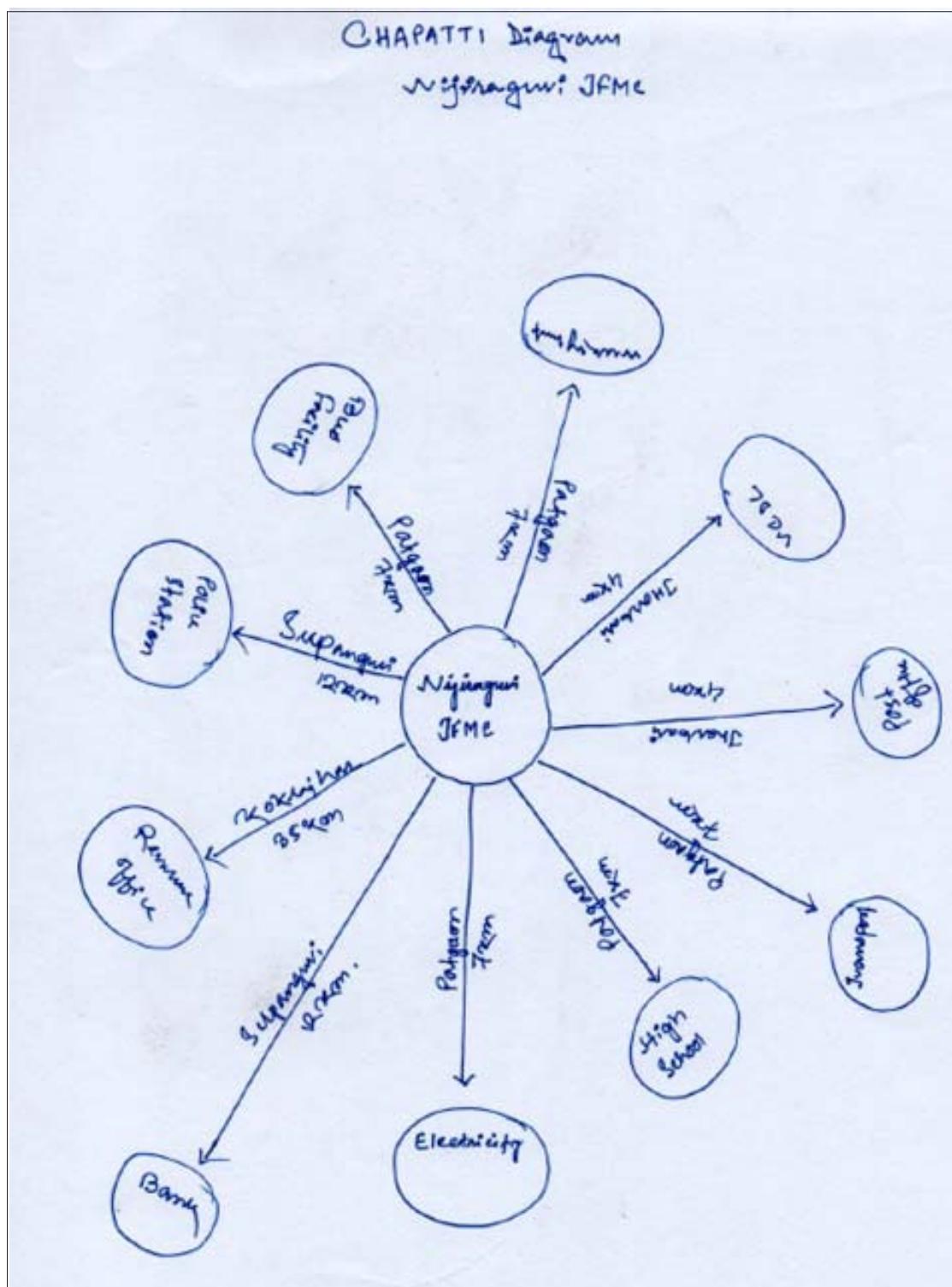
৩.৪ খাতুকালীন শস্যের ধরণ

ক্ষমিজাত শস্য	কাম-কাজের সময়		
	বীজসিঁচা	শস্য চপোরা	সংগ্রহ
কৃষি বিধি গুরু	শালি	মে'-জুন	জুলাই-আগস্ট অক্টোবর-নভেম্বর
	তামোল-পাণ	মে'-জুন	জানুঃ-ফেব্ৰুঃ জুলাই-ডিচেম্বৰ
	সৰিয়হ	অক্টোঃ-নৱেঃ	জানুঃ-ফেব্ৰুঃ
	মাকে	এপ্রিল	— আগস্ট-চেপ্টেম্বৰ
	হালধি	এপ্রিল-মে'	অক্টোবৰ-ডিচেম্বৰ জুন-চেপ্টেম্বৰ
	মৰাপাট	মার্চ-এপ্রিল	— জুলাই
	আদা	এপ্রিল-মে'	অক্টোবৰ-ডিচেম্বৰ জুন-চেপ্টেম্বৰ
	বয়ন	গোটেই বছৰ	
অনাকৃষি বিধি গুরু	পশুপালন	গোটেই বছৰটো	
	দিন মজুৰি		
	দোকানী		
	ইলেকট্ৰিচিয়ান		
	টেইলৰিং		

৩.৫ ভেন ডায়েগ্রাম

৩.৬ চাপাত্তি ডায়েগ্রাম

প্রাথমিক স্থানাংক ও ই পি এ আৰু জীৱন নিৰ্বাহ

Priority Ranking-Livelihood

Livelihood Activities	Handloom (A)	Livestock (B)	Horticulture (C)	Food Processing (D)	Driving (E)	Tailoring (F)	Masonry (G)	Carpentry (H)	Cane & Bamboo (I)	Marks	Rank
Handloom (A)	x	B	C	A	A	A	A	A	A	6	1
Livestock (B)	x	x	B	B	E	B	G	H	B	5	3
Horticulture (C)	x	x	x	D	C	C	C	C	C	6	1
Food Processing (D)	x	x	x	x	E	D	G	D	D	4	5
Driving (E)	x	x	x	x	x	I	E	E	E	5	3
Tailoring (F)	x	x	x	x	x	x	G	H	F	1	9
Masonry (G)	x	x	x	x	x	x	x	G	I	4	5
Carpentry (H)	x	x	x	x	x	x	x	x	H	3	7
Cane & Bamboo (I)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	2	8

Priority Ranking EPA

Entry Point Activities	Road connectivity (A)	Sanitation (B)	School (C)	Drinking Water (D)	Electricity (E)	Community Health Centre (F)	JFMC Office (G)	Market Shed (H)	Community Hall (I)	Marks	Rank
Road Connectivity (A)	X	A	A	A	A	A	A	A	A	8	1
Sanitation (B)	X	X	C	D	E	B	B	B	B	4	5
School (C)	X	X	X	D	E	C	C	C	C	5	4
Drinking Water (D)	X	X	X	X	D	D	D	D	D	7	2
Electricity (E)	X	X	X	X	X	E	E	E	E	6	3
Community Health Centre (F)	X	X	X	X	X	X	G	H	F	1	8
JFMC Office (G)	X	X	X	X	X	X	X	G	G	3	6
Market Shed (H)	X	X	X	X	X	X	X	X	H	2	7
Community Hall (I)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	0	9

পরিশিষ্ট ৪

আলোকচিত্র

পি আৰ এৰ কাৰ্যসূচী

সামাজিক মানচিত্ৰায়ন সম্পূর্ণকৰণ

গাঁওবাসীর সৈতে এটি মূহূর্ত

দলৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা জি.পি.এছ স্থানাংক সংগ্ৰহ

আলোচনার বাবে গাঁওবাসীর যাত্রা

ব্যক্তিগত বাঁহনি

পরিশিষ্ট-৫

জে এফ এম চির সদস্যসকলৰ তালিকা

RECORD 7 : MEMBERSHIP REGISTER

Name of JFMC   Division   Range

Beat   JFMC Code

Sr. No.	Name	Father's / Husband's name	Age	Male / Female	Education	SC/ST / BC/OBC
1	Monika Mashahary	—	48	M	IX	ST
2	Sachin Dasgupta	—	49	M	X	ST
3	Thengira Nartgari	—	45	M	VIII	ST
4	Bishnu Baruwa	—		M	VI	ST
5	Ranjet Wary		41	M	-	ST

6. Sanjala Baruwa. (30)

u-8
f-2

7. Rameela mashahary

8. Indira Baruwa.

পরিশিষ্ট-৬ তথ্য-১

তালিকা ১ : গাঁৰৰ মূল তথ্য

তালিকা ১ : জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

ক্রমিক নং	জেএফএমচি /গাঁও	গঠনৰ তাৰিখ	কাৰ্য্যকৰী সদস্যৰ সংখ্যা	সভাপতিৰ নাম	সদস্য সচিবৰ নাম	গাঁও উয়াইল নিধিৰ ধন	প্রতি পৰিয়াল বা ব্যক্তিৰ বৰঙণি	সামাজিক বেৰ হয়/ নহয়	লক্ষ্য প্ৰাপ্তি	মন্তব্য	শ্ৰেণী নিৰ্ধাৰণ আৰু আৰ এফ অ'ৰ দ্বাৰা জে এফ এম চিৰ সফলতাৰ % হাৰ
১	নিজিৰাগুৰি	২০০৯	১০	হৰেশ্বৰ মুচাহারী	নৰেশ বসুমতাৰী	—	—	—	—	—	—

তালিকা ২ : গাঁওভিত্তিক জনসংখ্যাৰ তথ্য

তালিকা ২ : গাঁওভিত্তিক জনসংখ্যাৰ তথ্য

ক্রঃ নং	গাঁৰৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	জনসংখ্যাৰ (সংখ্যা)			লিঙ্গৰ হাৰ (১০০০ পুৰুষৰ মাজত)	গড় পৰিয়ালৰ সংখ্যা
			মুঠ	পুৰুষ	মহিলা		
১	নিজিৰাগুৰি	৩৩	১৬৬	৮০	৮৬	১,০৭৫	৫.০৩
২	দিদানপুৰি	১৩	৬৭	৩২	৩৫	১০৯৫	৫.১৫
	মুঠ	৪৬	২৩৩	১২২	১২১	১,০৮০	৫.০৬

উৎস ১ : ক্ষেত্ৰ জৰীপ প্ৰতিবেদন

তালিকা- ৩ : ভূমি ধাৰণৰ ভিত্তিত গাঁৰৰ কৃষকসকলৰ শ্ৰেণী বিভাগ

ভূমি ধাৰণৰ ভিত্তিত গাঁৰৰ কৃষকসকলৰ শ্ৰেণী বিভাগ

ক্রমিক নং	গাঁৰৰ নাম	ভূমি ধাৰণ অনুযায়ী কৃষকৰ শ্ৰেণী বিভাগ				মুঠ
		বৃহৎ কৃষক > ১০হেক্টাৰ	শুন্দ্ৰ কৃষক ২-১০হেক্টাৰ	উপাস্ত কৃষক < ২ হেক্টাৰ	ভূমিহীন পৰিয়াল	
১	নিজিৰাগুৰি	—	—	২৬	৭	৩৩
২	দিদানপুৰি	—	—	১১	২	১৩
	মুঠ	—	—	৩৭	৯	৪৬

তালিকা- ৪ : পশুধনৰ সংখ্যা

তালিকা ৪ : জে এফ এম চিৰ পশুধনৰ সংখ্যা

ক্রমিক নং	গাঁৰৰ নাম	গাঁও ভিত্তিক পশুধনৰ সংখ্যা							মুঠ
		গৰু	ম'হ	ছাগলী	হাঁহ	ষাঁড়	গাহৰি	কুকুৰা	
১	নিজিৰাঙ্গুৰি	৫৩	৬	৫১	—	২	—	৩৬	১৪৮
২	দিদানপুৰি	১৬	০	১৫	—	—	—	৫	৫৪
	মুঠ	৬৯	৬	৬৬	—	২	—	৪১	২০২

তালিকা- ৫ : গাঁও অনুসৰি আন্তঃগাঁথনি

তালিকা ৫ : দেখুওৱা হৈছে গাঁও অনুসৰি আন্তঃগাঁথনি

ক্রমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অবস্থিতি	গাঁৰৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)
১	বিদ্যুৎ	পাটগাঁও	৭ কিঃ মিঃ
২	গেছৰ যোগান	পাটগাঁও	৭ কিঃ মিঃ
৩	যোগাযোগ	পাটগাঁও	৭ কিঃ মিঃ
৪	জনস্বাস্থ্য কাৰিকৰী	বাৰবাৰী	৪ কিঃ মিঃ
৫	নিম্ন প্রাথমিক বিদ্যালয়	হালদিবাৰী	১ কিঃ মিঃ
৬	উচ্চ বিদ্যালয়	পাটগাঁও	৭ কিঃ মিঃ
৭	ডাকঘর	বাৰবাৰী	৪ কিঃ মিঃ
৮	বেংক	ছেৰফাংগুৰি	১২ কিঃ মিঃ
৯	অংগনবাড়ী কেন্দ্ৰ	গাঁৰৰ ভিতৰত	
১০	ভি চি ডি চি	বাৰবাৰী	৪ কিঃ মিঃ
১১	ৰাজহ চক্ৰ	কোকৰাবাৰ	৩০ কিঃ মিঃ
১২	পুলিচ ষ্টেচন	ছেৰফাংগুৰি	১২ কিঃ মিঃ
১৩	বনাথওল কাৰ্যালয়	বাৰবাৰী	৪ কিঃ মিঃ
১৪	ডাকঘর	বাৰবাৰী	৪ কিঃ মিঃ
১৫	বাছৰ ব্যৱস্থা	পাটগাঁও	১২ কিঃ মিঃ
১৬	বেল ষ্টেচন	কোকৰাবাৰ	৩০ কিঃ মিঃ
১৭	জিলা সদৰ	কোকৰাবাৰ	৩০ কিঃ মিঃ

তালিকা- ৬ : কৃষিজাত শস্য

তালিকা ৬ : কৃষিজাত শস্য

শস্যের প্রকার	বর্ষা নির্ভর		জলসিঞ্চন	
	শস্যের নাম	এলেকা হেষ্টের হিচাপত	শস্যের নাম	এলেকা হেষ্টের হিচাপত
খাবিফ	শালি	৪০	—	—
ৰবি	সবিয়হ	৪	—	—
অন্যান্য	পাচলি, ফল	৯.৩	—	—

তালিকা ৭ : নিজিৰাগুৰি জেএফএমচিৰ শস্য উৎপাদন কৃপাৰেখা

শস্যের প্রকার	মুঠ উৎপাদন (আনুমানিক) কুইণ্টল	উৎপাদন কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা	গড় উৎপাদন (প্রতি হেষ্টের/কুইণ্টল) আনুমানিক	শস্যের ভিতৰৰ মাটিৰ পৰিমাণ (আনুমানিক)
ধান	৮৪০	৪২	২১	৪০
তৈল বীজ	৬	১৬	১.৫	৪
পাচলি	৬.৭	৪৬	১	৬.৭
ফল	২.৬	৪৬	১	২.৬
মছলা	২.৬	৪৬	১	২.৬

তালিকা- ৮ : জে এফ এম চিৰ পশ্চখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা

	১-৩ মাহ	৩-৬ মাহ	> ৬ মাহ
শস্যের অৱশিষ্ট		✓	
গচ্ছ পৰা খাদ্য		✓	
ঝাঁঝ			✓
সেউজীয়া খাদ্য			✓
বনাঞ্চলত চাৰণ			✓

তালিকা ৯ : গাঁরের পরা বজাৰৰ অৱস্থান

তালিকা ৯ : নিজিৰাণুৰি জে এফ এম চিৰ গাঁরের পরা বজাৰৰ অৱস্থান

ক্ৰয়ৰ বাবে	অৱস্থান	যদি অন্য গাঁৰত, গাঁৰে পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)
গেলামাল	পাটগাঁও	৭ কিঃমিঃ
সাথুহিক বজাৰ	পাটগাঁও	৭ কিঃমিঃ
প্ৰধান বজাৰ	পাটগাঁও	৭ কিঃমিঃ
বন নিগম বিক্ৰী বিভাগ	—	—
টেঙ্গু পাট্টা (পি এইচ এ ডি)	—	—
মাছৰ বজাৰ	পাটগাঁও	৭ কিঃ মিঃ
ভেষজ উদ্ধিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—
বন নিগম ভেষজ উদ্ধিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—

তালিকা ১০ : জলসম্পদ সম্পদৰ ব্যৱস্থা

তালিকা ১০ : জলসম্পদ সম্পদৰ ব্যৱস্থা পৰ্যাপ্ত দেখুওৱা হৈছে

জলৰ উৎস	সংখ্যা	পানীৰ পৰ্যাপ্ততা (উপযুক্ততা, ঝতুকালীন)	ব্যৱহাৰ (খোৱাৰ বাবে, জলসিঞ্চন, গা ধোৱা)
বান্ধ	১	ঝতুকালীন	জলসিঞ্চন, পশুপালনৰ বাবে
দমকল	১২	বছৰ জুৰি	ঘৰৱা ব্যৱহাৰ বাবে
নদী	১	ঝতুকালীন	সকলো ধৰণৰ ব্যৱহাৰ
বাজহৰা কুঁৰা	—	—	—

তালিকা ১১ : শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

তালিকা ১১ : নিজিৰাণুৰি জে এফ এম চিৰ শক্তিৰ ব্যৱহাৰ দেখুওৱা হৈছে

ইঞ্চনৰ প্ৰকাৰ	নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ সংখ্যা	নিৰ্ভৰশীল মাহৰ সংখ্যা	উৎস (স্থানীয় গাঁও, বন, অন্যান্য উৎস)	মুখ্য / গৌণ
কাঠখৰি	৪৬	১২ মাহ	বনাথৰল	মুখ্য
কেৰাচিন	১০-১৫	১২ মাহ	বজাৰ	গৌণ
গোৱৰ, জৈৱ গেছ	-	-	-	-
ৰফ্তন গেছ	—	—	—	—
ইলেক্ট্ৰিক চৌকা	—	—	—	—

অতিরিক্ত তালিকা

শিক্ষিতৰ হাৰ

(১) প্ৰকল্প এলেকাৰ শিক্ষিতৰ হাৰ

গাঁৱৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	জনসংখ্যা			মুঠ শিক্ষিত	শিক্ষিতৰ হাৰ
		মুঠ	০-৪ বছৰ	বয়স গ্ৰহণৰ বাহিৰৰ		
নিজিৰাণুৰি	৩৩	১৬৬	৬০	১০৬	১১৮	৭১.০৮
দিদানপুৰি	১৩	৬৭	২৩	৪৪	৫২	৭৭.৬১
মুঠ	৪৬	২৩৩	৮৩	১৫০	১৭০	৭৩.০৮

উৎসঃ পথাৰ সমীক্ষা

তালিকা ১ : শিক্ষাব হাৰৰ শ্ৰেণী বিভাজন

ক্রমিক নং	শিতান	শতাংশ
১	অশিক্ষিত	২৬.৯২
২	মাধ্যমিকলৈ	৪৬.১৫
৩	৮ম — ১০ম	৯.৬১
৪	১০ ম- ১২ শ	৫.৭৬
৫	স্নাতক	.৮২
৬	শিশু	১০.৫০
	মুঠ	১০০

উৎসঃ পথাৰ সমীক্ষা

(২) মানৱ সম্পদৰ তালিকা

তালিকা ২ : প্ৰকল্প গাঁৱৰ কৰ্ম শক্তিৰ স্থিতি

ক্রমিক নং	গাঁৱৰ নাম	কৰ্ম শক্তি				
		মুঠ	কৃষক	পশুপালক	ব্যৱসায়	দৈনিক মজুৰি
১	নিজিৰাণুৰি	৯৫	৬১	৩৩	—	১৫
২	দিদানপুৰি	৪০	২৪	১৬	—	১০
		১৩৫	৮৫	৪৯	—	২৫

(২) আয়ৰ স্থিতি আৰু উৎস

প্ৰাথমিক সমীক্ষাৰ পৰা পোৱা তথ্যমতে বেছিভাগ পৰিয়ালেই উপাস্ত কৃষক আৰু তেওঁলোকৰ বার্ষিক আয় ১০,০০০- ১৫,০০০ টকাৰ ভিতৰত। সম্প্ৰদায়টোৰ মূল কাম-কাজ হ'ল কৃষি, পশুপালন আৰু উদ্যৱশস্য।

তথ্য-II

জীরিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ

তালিকা- ১২ : কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

তালিকা ১২ : কৃষি আৰু উদ্যান শস্যৰ স্থিতি দেখুওৱা হৈছে

বিষয়বস্তু	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কম উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ কৃষিৰ পৰম্পৰাগত পদ্ধতি ■ বছৰত এবিধ শস্যৰ খেতি কৰা হয় (শালি) ■ সাৰ, পোক-পটংগ নাশক, কীটনাশক আদিৰ নিচেই কম প্ৰয়োগ ■ জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ ■ কৃষি আন্তঃগাঠনি, আধুনিক সা-সঁজুলি আৰু যন্ত্ৰপাতি, যেনে, ট্ৰেক্টৰ, পাৱাৰ টিলাৰ আদিৰ অভাৱ। ■ অধিক ফচল উৎপাদন হোৱা বীজ ব্যৱহাৰ কৰা নহয়। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ উপযুক্ত আৰু নিয়ন্ত্ৰিত পোক-পটংগ নাশক, কীটনাশকৰ ব্যৱহাৰ ■ নতুন আৰু আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ পৰিচয় ■ সুচিন্তিত প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী, গাওঁবাসী দক্ষ, দক্ষতাৰ অধিক বিকাশ ■ অধিক ফচল উৎপাদন হোৱা বীজ ব্যৱহাৰ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ট্ৰেক্টৰৰ চলোৱাৰ প্ৰশিক্ষণ ■ কৃষিদক্ষতা বৃদ্ধিৰ কাৰ্যসূচী ■ পোক-পটংগ নিধন, কীটনাশকৰ ব্যৱহাৰ, বৰ্ণসংকৰ খেতি প্ৰশিক্ষণ ■ কাৰ্যসূচী
ভঁৰাল আৰু উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ সাধাৰণভাৱে ব্যৱহাৰযোগ্য ভঁৰালৰ অভাৱ। ■ বৈদ্যুতিকৰণ নোহোৱাৰ বাবে শীতল গৃহৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ বিক্ৰী নোহোৱা সামগ্ৰী দীৰ্ঘকাললৈ সংৰক্ষণ ■ নিজৰ উৎপাদন সংৰক্ষণ কৰি চাহিদাৰ সময়ত বিক্ৰী কৰিব পাৰিব 	<ul style="list-style-type: none"> ■ পেকেজিং ■ পৰিবহণ আৰু বিতৰণ
বিপণন	<ul style="list-style-type: none"> ■ সামগ্ৰী সৰবৰাহ কৰাৰ বাবে উপযুক্ত পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ। ■ পোনপটীয়া বজাৰ যোগাযোগ নাই, মধ্যভোগীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল ■ বিপণন জ্ঞানৰ অভাৱ। পৰম্পৰাগত বিক্ৰী ব্যৱস্থাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ওচৰৰ বজাৰলৈ খেতিয়কৰ বাবে সুন্দৰ পৰিবহণ ব্যৱস্থা ■ মধ্যভোগী আঁতৰাই অধিক বজাৰমূল্য লাভ ■ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্য মতে বজাৰৰ পৰিস্থিতিৰ অধিক জ্ঞান ■ জেএফএমচি অসম-ভূটান-পশ্চিমবংগৰ সীমাত থকা হেতু ৰাজ্যৰ বাহিৰত উৎপাদিত সামগ্ৰী বিক্ৰী কৰিব পাৰিব। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ক্ৰেতা-বিক্ৰেতাৰ বৈঠক

তালিকা ১৩ : পশ্চিম

তালিকা ১৩ : পশ্চিম

প্রতিবন্ধকর্তা	কারণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কর্মসূচী
ঘাঁহনি কর	■ প্রযোজ্য নহয়		-
কেঁচা সামগ্ৰীৰ উপলব্ধতা	■ দুর্বল আৰ্থিক অৱস্থাৰ বাবে বজাৰৰ পৰা পশ্চিমাদ্য কিনাত অসমৰ্থ। ■ গছ বা শস্যৰ অৱশিষ্ট ৩-৬ মাহ লৈলেহে পোৱা যায়। সেউজ পশ্চিমাদ্য গোটেই বছৰ উপলব্ধ নহয়।	■ পশ্চিমালনৰে উপাৰ্জন বৃদ্ধি। ■ পশ্চিমাদ্য সহজে যদি পোৱা যায়, তেন্তে ইয়াক গাওঁবাসীয়ে বিকল্প উপাৰ্জন হিচাপে ল'ব পাৰে।	
পশ্চিমৰ যত্নৰ ব্যৱস্থা	■ পশ্চিমিকৎসা কেন্দ্ৰ নাই ■ পশ্চিমালনৰ উপযুক্ত জ্ঞান নাই	■ ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণ ■ পশ্চিমৰ আয়ুস বৃদ্ধি ■ পশ্চিমালনৰ প্ৰতি আগ্ৰহ সৃষ্টি	
দুঞ্খ উৎপাদন	■ পশ্চিমাদ্যৰ কম উপলব্ধতা ■ দুঞ্খ উৎপাদনৰ বাবে পশ্চিমালনৰ বিজ্ঞানসম্মত জ্ঞান নাই	■ দুঞ্খ উৎপাদনৰ বৃদ্ধিৰ বাবে দুঞ্খ উৎপাদনৰ প্ৰশিক্ষণ ■ দুঞ্খ উৎপাদনৰ বৃদ্ধিৰ বাবে মি঳ বুষ্টাৰ, মি঳প্লাছ আদি ছাপিমেণ্ট	
দুঞ্খ বজাৰ	■ বজাৰৰ লগত পোনপটীয়া যোগাযোগ নাই। ■ দুঞ্খ আৰু দুঞ্খজাত দ্রব্যৰ চাহিদা সম্পর্কে সজাগতাৰ অভাৱ	■ কোকৰাবাবাৰ জিলাত দুঞ্খ উৎপাদনৰ বজাৰ আছে। কিন্তু জে এফ এম চিৰ পৰা পশ্চিমবংগ দুৰত।	

তালিকা ১৪ : এন ড্ৰিউ এফ পি

তালিকা- ১৪ : এন ড্ৰিউ এফ পি

প্রতিবন্ধকর্তা	কারণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কর্মসূচী
ন্যূনতম সংঘৰ্ষ	■ এন ড্ৰিউ এফ পিৰ কম উপলব্ধতা	■ সাবৰা মাটিৰ উপলব্ধতা	■ খাদ্য শস্য আৰু ঔষধি গছ ৰোপন আদি
অবহনক্ষম আহাৰণ		■ সাবৰা মাটিৰ উপলব্ধতা	
কম হাৰ			
মূল্য সংযোগ	■ প্ৰচেছিং ইউনিট নাই ■ প্ৰযোজনীয় সম্পদ নাই ■ কাৰিকৰী জ্ঞান নাই		

তালিকা ১৫ : বিশেষ দক্ষতা

তালিকা ১৫ : বিশেষ দক্ষতা

বাধাসমূহ	কারণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কর্মসূচী
কেঁচামালৰ পর্যাপ্ততা	<ul style="list-style-type: none"> ■ চুকি পোৱা স্থানৰ ভিতৰত কেঁচামালৰ অভাৱ (বজাৰ ৭ কিঃ মিঃ দূৰত) ■ ভঁৰাল নাই 	<ul style="list-style-type: none"> ■ কেঁচামালৰ ভঁৰাল স্থাপনৰ বাবে উমেইতীয়া ঠাই। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ কেঁচামালৰ ভঁৰাল স্থাপন।
উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ গুণগত মান	<ul style="list-style-type: none"> ■ উচ্চ মানযুক্ত উপাদানৰ মজুতকৰণ ■ পৰম্পৰাগত পদ্ধতিৰ প্ৰয়োগ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ নতুন বজাৰ উলিওৱাৰ কাৰণে উন্নতমানৰ সামগ্ৰী উৎপাদন। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ আধুনিক যন্ত্ৰপাতি আৰু সা-সঁজুলিৰ বিষয়ে প্ৰশিক্ষণ। ■ গাঁওবাসীসকলক উন্নত প্ৰযুক্তি প্ৰদান।
বজাৰৰ সন্তোষনীয়তা	<ul style="list-style-type: none"> ■ মান সন্তোষ বজাৰৰ অভাৱ ■ মূল্য নীতিৰ অভাৱ ■ প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে সংযোগ নাই ■ দ্রব্যৰ বহুমুখীতা সম্পর্কে বা নতুন দ্রব্য সম্পর্কে উপযুক্ত ধাৰণাৰ অভাৱ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদনৰ জৰিয়তে নতুন নতুন বজাৰ উলিওৱা 	<ul style="list-style-type: none"> ■ উৎপাদিত সামগ্ৰী বৃহৎ পৰিমাণে ক্ৰয়ৰ বাবে প্ৰাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ সৈতে চুক্তিৰ ব্যৱস্থা
ঝণৰ সুবিধা	<ul style="list-style-type: none"> ■ বেংক বা ডাকঘৰসমূহৰ সৈতে কোনো সংযোগ নাই ■ বেংক বা চৰকাৰৰ বিকাশ যোঁজনা সম্পর্কে জ্ঞান নহয় 	<ul style="list-style-type: none"> ■ চৰকাৰৰ পৰা আৰ্থিক সাহায্য ■ সহজতে ঝণ লাভৰ সুযোগ প্ৰদান 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ক্ষুদ্ৰ বিনিয়োগ ■ ম্যাদী ঝণ, ■ সক্ৰিয় নিৰ্ধিৰ ব্যৱস্থা ■ বদ্ব্যৰ বহুমুখীতা
বিবিধ প্ৰকাৰ উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ দ্রব্যৰ বহুমুখীতা সম্পর্কে বা নতুন দ্রব্য সম্পর্কে উপযুক্ত ধাৰণাৰ অভাৱ ■ দ্রব্যৰ বহুমুখীতা জ্ঞানৰ অভাৱ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ আধুনিক যুগৰ বজাৰৰ চাহিদা অনুসৰি চাহিদা থকা সামগ্ৰীৰ উৎপাদন 	<ul style="list-style-type: none"> ■ দক্ষতা উন্নতকৰণ আৰু নতুন সামগ্ৰী প্ৰশিক্ষণ বিবিধ প্ৰকাৰৰ সামগ্ৰী উৎপাদন সম্পর্কে প্ৰশিক্ষণ

তালিকা ১৬ : খণ্ড ব্যবস্থা

তালিকা ১৬ : খণ্ড ব্যবস্থা

প্রতিবন্ধকতা	কারণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কর্মসূচী
ঝণ	■ নাই	■ আধুনিক বিত্তীয় প্রতিষ্ঠান গঠন	
সুদৰ হার	■ ব্যক্তিগত খণ্ডদাতার উচ্চ হারত সুদৰ দাবী।	■ বেহাইত ধারৰ ব্যবস্থা	
ঝণৰ উপলব্ধতা	■ ঝণৰ বোজা ল'বলৈ ভয়। ■ তথ্যপাতি সন্দৰ্ভত জ্ঞানৰ অভাৱ	■ ক্ষুদ্ৰ উদ্যমৰ পদক্ষেপ	
বন্ধকৰ অসুবিধাসমূহ	■ বন্ধকত থোৱা সম্পত্তিৰ উপযুক্ত তথ্যৰ অভাৱ।	■ তথ্যপাতি সন্দৰ্ভত অঞ্চলজুৰি সজাগতা	

পরিশিষ্ট ৭

জীৱিকা সৃষ্টি কার্যসূচীৰ বাবে নিৰ্বাচিত হিতাধিকাৰীৰ তালিকা

১. মিশ্রিত পশুখন

Trade:	MIXED LIVESTOCK							
Location	NIJIRAGURI							
Start Date	24/08/14							
End Date	09/09/16							
Master Trainer	DR.MEINMOY KALITA & DR.HITUBAHNA DUR LAMA							
SL.NO	Name of Participants	Guardian Name	Address	Qualification	Age	Gender	Category	Contact No
1	MANKA BASUMATARY	MEHLA BASUMATARY	NIJIRA GURI	X	22	F	ST	N
2	RATIMA NARZARY	THENGWNA NARZARY	NIJIRA GURI	IX	20	F	ST	N
3	MANARANJAN BASUMATARY	MEHLA BASUMATARY	NIJIRA GURI	HS	20	M	ST	N
4	BITHIWN BASUMATARY	RAHEN BASUMATARY	NIJIRA GURI	HSLC PASSED	19	M	ST	N
5	DANSWRANG BASUMATARY	SACHIN BASUMATARY	NIJIRA GURI	IX	19	M	ST	N
6	ALANGBAR BASUMATARY	BHARAT BASUMATARY	NIJIRA GURI	X	20	M	ST	N
7	GABINDO BRAHMA	RAMAN BRAHMA	NIJIRA GURI	VIII	22	M	ST	N
8	RUPALI NARZARY	NIREN NARZARY	NIJIRA GURI	IX	21	F	ST	N
9	DAKHARI NARZARY	DURJYA NARZARY	NIJIRA GURI	IX	15	M	ST	881197 6883
10	TARUN NARZARY	PHANIN NARZARY	NIJIRA GURI	HSLC PASSED	32	M	ST	881162 5339
11	KANUN MUSHAHARY	HARESWAR MASHAHARY	NIJIRA GURI	MA	24	M	ST	881283 8157
12	BICHAN BASUMATARY	RATEN BASUMATARY	NIJIRA GURI	IX	28	M	ST	N
13	PAQUNA BASUMATARY	SAHELAL BASUMATARY	NIJIRA GURI	V	30	M	ST	N
14	KUMAR NARZARY	THENGWNA NARZARY	NIJIRA GURI	HSLC PASSED	19	M	ST	983434 6998
15	SUNIRAM BASUMATARY	KANTO BASUMATARY	NIJIRA GURI	X	26	M	ST	N
16	RATANGAYARY	SANKAR GAYARY	NIJIRA GURI	V	36	M	ST	N
17	MAMALA BASUMATARY	SAKRAJIT BASUMATARY	NIJIRA GURI	IV	28	F	ST	N
18	NIBOKUMA BASUMATARY	SANIB BASUMATARY	NIJIRA GURI	III	32	F	ST	N
19	HARESWAR MUSHAHARY	LT KALICHARAN MUSHAHARY	NIJIRA GURI	IX	48	M	ST	999739 7341
20	PRAMILA NARZARY	THENGWNA NARZARY	NIJIRA GURI	HSLC PASSED	18	F	ST	N

 Member Secretary
 Nijiraguri JFMC

19	DIMALA BASUMATARY	SANJIB BASUMATARY	SWMKW R	CLASS VI	25	F	ST
20	BANU LAWARY	DHIPOK LAWARY	SWMKW R	CLASS VIII	35	F	ST
21	LAUSHI BASUMATARY	RATAN BASUMATARY	SWMKW R	CLASS V	39	F	ST
22	SANJELA BASUMATARY	BIROT BASUMATARY	SWMKW R	CLASS VII	33	F	ST
23	SWRANGSI BASUMATARY	W/O GAMA BASUMATARY	SWMKW R	CLASS X	32	F	ST
24	SANDAN BASUMATARY	BIRAT BASUMATARY	SWMKW R	CLASS X	18	M	ST
25	SANSARI MUSHAHARI	GOBIN MUSHAHARY	SWMKW R	CLASS IX	27	F	ST
26	MANAJ KUMAR BRAHMA	LT. PRODIP KUMAR BRAHMA	SWMKW R	HS PASS	38	M	ST

Ranjit Sirc
Member Secretary
Swmkwr JFMC
Date: 8.2.2012

Divisional Forest Officer
Social Forestry Division
Kokrajhar